БУТУН КУЧ—БЕШЙИЛЛИКНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРИШГА!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

19-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 9 (4468).

13 ЯНВАРЬ

ПАЙШАНБА

1972 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЙИЛЛИК ПЛАН 25 ДЕКАБРГАЧА

САНОАТДА МАҲСУЛОТ РЕАЛИЗАЦИЯСИ ҲАЖМИ ВА КЎПЧИЛИК МУҲИМ БУЮМЛАРНИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА 1972 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ — 25 ДЕКАБРГАЧА БАЖАРИЛАДИ. КЎПГИНА КОРХОНАЛАРНИНГ КОЛЛЕКТИВЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ УМУМИЙ ҲАЖМИ БЎЙИЧА ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШЙИЛЛИК МАРРАЛАРИГА УЗОҒИ БИЛАН УЛУҒ ОКТЯБРЬ СОЦИАЛИСТИК РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ 58 ЙИЛЛИГИ КУНИГАЧА ЭРИШИШ МАЖБУРИЯТИНИ ОЛДИЛАР. БУ САНОАТДА БЕШЙИЛЛИКНИ МУДДАТИДАН БИР ОЙ ИЛГАРИ БАЖАРИШНИ ТАЪМИНЛАЙДИ.

(Область корхоналари ва коллективларининг социалистик мажбуриятларидан).

СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШ—ШАРАФЛИ БУРЧ

Меҳнатсевар, ватанпарвар, оқил ва заковатли совет халқининг яратувчилик фаолияти кўлами жуда улкан, қудрати беқиёс, ғайрат-шижоати ҳар қандай вазифаларнинг уддасидан чиқишга қодирдир. У жонажон Коммунистик партия раҳбарлигида қудратли экономика вужудга келтириб, ўзининг қаҳрамонона, фидокорона меҳнати билан бутун дунёни қойил қолдирмоқда.

Барча совет кишилари қатори областимиз меҳнаткашлари ҳам хўжалик ва маданий қурилишимизнинг муҳим, мураккаб проблемаларини ҳал қилишга муносиб ҳисса қўшмоқдалар, бу билан ҳақли равишда фахрланмоқдалар, ғурурланмоқдалар. Зиммаларига юкпатилган ҳамма вазифаларни тўла ва зиёдаси билан бажариш йўлида тиним билмаяптилар, ана шу олий мақсад йўлида бутун тажрибалари, билимлари, куч-ғайратларини, резервлар ва имкониятларни ишга солмоқдалар.

Шу туфайли ҳам тўққизинчи беш йилликнинг тўнғич йили областимиз халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун юксалиш, камолат сари одим ташлаш йили бўлди. Саноат, қурилиш, транспортда, қишлоқ хўжалигида улкан зафарлар, қувончли муваффақиятларга эришилди. Ўтган йил якунлари областимиз меҳнаткашлари тўққизинчи бешйиллик белгилаган марраларга собит қадамлар билан бораётганликларини кўрсатиб турибди.

КПСС XXIV съезди, партия Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми ва СССР Олий Советининг учинчи сессияси тарихий қарорларидан руҳланган областимиз меҳнаткашлари социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ўтган йили бирмунча ютуқларни қўлга киритдилар. Саноат ишлаб чиқариши йиллик плани муддатидан анча илгари — 23 декабрда бажарилди. Топшириқдагидан ташқари 91 миллион сўмликдан ортиқ маҳсулот реализация қилинди. Шуниси қувончлики, областимизнинг барча шаҳарлари ва районлари саноат ходимлари йиллик ишлаб чиқариш планини ошириб адо этдилар.

Ўтган йили капитал қурилиш янада ривожланди. Жуда кўп саноат объектлари, уй-жойлар, маданий-маиший муассасалар қад кўтарди. Қатор иншоотларда қурилиш муддатлари қисқариб, сифати яхшиланди. Транспорт ва алоқа ташкилотлари коллективлари эришган ютуқлар ҳам чакки бўлмади.

Яқинда бўлиб ўтган область партия-хўжалик активи йиғилиши 1971 йилги социалистик мажбуриятларнинг бажарилиш якунлари ва область меҳнаткашларининг янги бешйилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажариш юзасидан социалистик мажбуриятлари ҳақидаги масалани муҳокама қилиб, ўтган хўжалик йилида эришилган бу ютуқларни алоҳида қайд қилиб ўтиш билан бирга, йўл қўйилган катта-катта камчиликларни ҳам таъкидлади. 1972 йилда зиммага олинган социалистик мажбуриятларнинг, тўққизинчи бешйилликнинг муваффақиятли бажарилиши учун бундай нуқсонларни зудлик билан бартараф қилиш лозимлигини уқтирди.

Москвалик ва ленинградликлар ташаббусига бажонудил қўшилган областимиз саноатчилари 1972 йилда пландагидан ташқари 62 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга, меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича топшириқни 1,5 баравар ортиғи билан бажаришга, саноат маҳсулоти ҳажми планли ўсишининг ҳаммасига меҳнат унумдорлигини ошириш эвазига эришишга қарор қилдилар. Йиллик қурилиш-монтаж ишлари ҳажми плани 28 декабргача бажарилади. Транспортчилар, алоқачилар, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари, илмий-тадқиқот институтлари коллективлари ҳам янги марраларни белгиладилар.

Социалистик мажбуриятни олиш ишнинг бошланиши, халос. Ҳамма гап эл-юрт олдида берилган ваъданинг тўла уддасидан чиқишда қолган. Бунинг эса ўзи бўлмайди. Айтилган сўзга амал қилиш ҳар бир саноат, қурилиш, транспорт корхонаси, ҳар бир маданий-маиший муассаса коллективидан, ҳар бир ишчи-хизматчидан енг шимариб, фидокорона меҳнат қилишни талаб этади. Корхоналарда ва ташкилотларда меҳнатни илмий уюштириш, меҳнат ва давлат интизомига қатъий амал қилиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан оқилона ва тўла фойдаланиш, ишлаб чиқариш барча звеноларининг бир-бири билан узвий алоқада пухта, бир меъёрда ишлашини таъминлаш керак.

Ҳар бир коллектив ўз зиммасидаги вазифанинг моҳиятини чуқур ҳис қилиб сидқидилдан ишласа, барча топшириқларни тўла ва зиёдаси билан бажариш учун астойдил ҳаракат қилса, белгиланган марралар муваффақият билан эгалланаверади. Бунинг учун ҳамма жойда ютуқлар гарови бўлган социалистик мусобақа ва коммунистик меҳнат учун курашни авж олдириш, унинг оммавийлиги ва ошкорлигини таъминлаш, бу ватанпарварлик ҳаракати давомида вужудга келган барча янгиликлар ва ташаббусларни қўллаб-қувватлаш ҳамда кенг ёйиш, ғолибларни вақти-вақти билан моддий ва маънавий томондан рағбатлантириб туриш даркор.

Экономиканинг барча тармоқларида ҳали фойдаланилмаётган, аммо қидириб топиб ишга солинса яхши самара берадиган резервлар тўлиб-тошиб ётганлиги ҳеч кимга сир эмас. Ҳар бир коллектив шу ички имкониятлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланса меҳнат натижаси баракали бўлаверади. Бу резервлар техникани жадал суръатлар билан тараққий эттириш, мавжуд асбоб-ускуналарнинг тўла қувват билан ишлашини таъминлаш, сменали коэффициентини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштириш, новаторлик ҳаракатини авж олдириш, меҳнат унумдорлигини ошириш, тежамкорликни кучайтиришга олиб келади, пировард натижада ишлаб чиқаришнинг ҳар томонлама юксалишига хизмат қилади.

Бу йилги мажбуриятларнинг бажарилиши кўп жиҳатдан корхоналар ва муассасалар бошланғич партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, шаҳар ва район партия комитетларининг ташкилотчилик, етакчилик қобилиятига, ишчанлигига, етилган масалаларни оператив ва тўғри ҳал қилишига боғлиқ. Шунинг учун ҳам улар ҳар бир коллективда ишчилар ва хизматчиларнинг сиёсий ҳамда меҳнат активлигини оширишга эришишлари, уларнинг унумли ва сифатли ишлашлари учун барча шароитларни яратиб беришлари, ҳар бир ишчи, хизматчи, инженер-техник ходимнинг социалистик мажбуриятларни бажаришга ҳисса қўшишини таъминлашлари керак.

Улар оммавий-сиёсий, тарбиявий-тарғибот ишларини янада кучайтиришлари, бу ишларни областимиз экономикасини тез суръатларда ривожлантириш масалалари билан боғлаган ҳолда олиб боришлари, барча ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг авж олиб кетган куч-ғайрати, меҳнат ва сиёсий кўтаринкилиги, ижодий ташаббусини областимиз меҳнаткашлари олдида турган вазифаларнинг тўла-тўкис бажарилишига сафарбар этишлари зарур.

Ҳар куни унумли, самарали, сифатли ва ижодий меҳнат қилайлик. КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини ўз вақтида амалга ошириш, тўққизинчи беш йиллик плани топшириқларини СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш ва 1972 йил социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш вазифалари ҳар бир ишчи, инженер-техник ходим ва хизматчидан шуни талаб этади. Янги йил ҳам ҳар соҳада улкан зафарлар йили бўлсин.

ТАШАББУС ИЗИДАН

Чкалов номидаги авиация заводининг фрезерчиси Альбина Александровна Девятованинг ташаббуси Бекободдаги Ўзбекистон металлургия заводида ҳам ўз издошларини топди.

Айниқса, заводнинг комсомол-ёшлари меҳнат қилаётган энергетика цехининг ишчилари беш йиллик планини 4-4,5 йилда бажариш учун ғайрат кўрсатиб ишлашмоқда. Бу цехда меҳнат қилаётган ҳар бир ишчи кунлик нормасини кунига 130—150 процентга етказиб адо этмоқда.

Т. КИМСАНБОЕВ.

ЎҒИТ ТРАНЗИТ УСУЛИДА ТАШИЛМОҚДА

«УЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» автотранспорт колонналари минерал ўғит таший бошлади. Кўкламгача колхоз ва совхозлар миллион тонна донадор азот ва фосфор ўғити олади. Бу—бултургига қараганда 200 минг тонна кўп. Эндиликда ҳар иккинчи тонна ўғит хўжаликларга оралиқ базаларни четлаб ўтиб, транзит усулида етказиб берилмоқда. Бу усул ҳам қулай, ҳам фойдалидир.

Хўжаликларга агрохимик картограммаларга мувофиқ ўғит тақсимланмоқда. Кўпгина колхоз ва совхозларда ўғит сақлаш учун йиғма темир бетондан омборлар қурилди.

(ЎзТАГ).

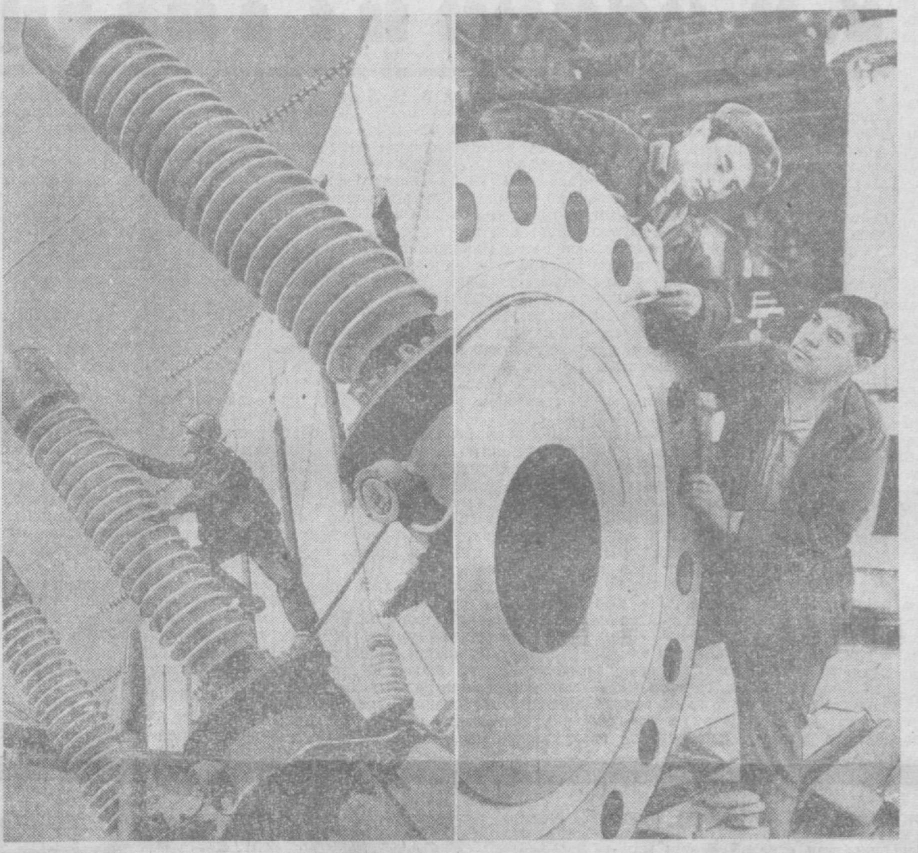

▲ ЧОРВОҚ ГЭСи қурувчи ва монтажчилари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини ҳаётга татбиқ эта бориб, унинг учинчи навбатини муддатидан илгари ишга туширишган эди. Айни кунларда, улар ГЭСнинг сўнгги блокида монтаж ишларини олиб боришяпти. Суратларда: (чапда) учинчи турбинанинг кучланиш трансформатори, (ўнгда) илғор монтажчилардан В. Хомутов ва М. Колесников ўртоқлар генератор валини кўздан кечиришяпти.

И. ГЛАУБЕРЗОН ва В. СИРОТКИН фотолари.

ПАРТИЯ КАДРЛАРИНИНГ ЎҚУВИ

Тошкентдаги раҳбар партия ва совет кадрларини қайта тайёрлаш республикалараро курсларида тингловчиларнинг навбатдаги группаси машғулотларга киришди. Бу группада Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон қишлоқ район партия комитетларининг биринчи секретарлари бор.

Район партия комитетлари секретарлари бир ой давомида партия қурилиши, халқ хўжалигини ривожлантиришнинг актуал масалалари юзасидан лекциялар тинглайдилар, КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошириш борасидаги иш тажрибалари билан ўртоқлашадилар. Республиканинг раҳбар партия ва совет ходимлари, таниқли олимлар лекциялар ўқийдилар.

11 январда бўлиб ўтган биринчи машғулотда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов тингловчилар олдида лекция билан чиқди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг раиси Н. Ж. Худойбердиев «СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг янги беш йиллик плани—коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг муҳим босқичи» деган темада лекция ўқиди.

(ЎзТАГ).

ТЎҚҚИЗИНЧИ БЕШЙИЛЛИКДА ОБЛАСТЬ САНОАТИДА МЕҲНАТ УНУМДОРЛИГИНИНГ ОРТИШИ

Тўққизинчи беш йилликда меҳнат унумдорлигининг ортишига катта эътибор берилган. Чунки, ишлаб чиқаришнинг асосий техник-иқтисодий кўрсаткичлардан ҳисобланган меҳнат унуми қанчалик юксак бўлса, тўққизинчи бешйилликда белгиланган улуғвор вазифалар шунчалик яхши бажарилади. Шунинг учун ҳам 1971-1975 йилларда меҳнат унумдорлигини 36 процент ошириш назарда тутилган. Саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан белгиланган топшириқнинг аксарият қисмига иш унумини ошириш эвазига эришилади.

Областимиз саноатчилари 1972 йилда ҳам меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан юксак марраларни белгилашди. Улар тўққизинчи бешйилликнинг иккинчи йилида унумдорликни ошириш юзасидан зиммаларига юклатилган вазифани 1,5 баравар ортиғи билан адо этишга қарор қилдилар. Бу йил саноат ишлаб чиқариши ҳажмини пландагича ошира бориш асосан меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига бўлади.

(ПРОЦЕНТ ҲИСОБИДА)

АНГРЕН ОҚ ЦЕМЕНТИ

Цементни қурилиш «нони» деб бежиз айтишмаган. Цементсиз бирор иншоотни қуриш, турар-жойни бунёд этишни ҳеч тасаввур қилиб бўлмайди. КПСС XXIV съезди қарорларида бу қурилиш материалини ишлаб чиқаришни муттасил кўпайтириб бориш зарурлиги таъкидланган.

Шунинг учун ҳам цемент тайёрлашни кўпайтириш қатори, унинг янги сифатли ва рангли хилларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилмоқда. Бизнинг комбинатимиз қурилиш ташкилотларига шу вақтгача оддий цемент етказиб берарди. Яқинда ажойиб бир янгиликка қўл урдик. Оқ цемент ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун корхонамизни реконструкция қилдик.

Комбинатда узунлиги 57 метр ва диаметри 2,5 метр бўлган унуми паст айланувчи печдан фойдаланардик, уни янгиси билан алмаштирдик. Бу айланувчи печнинг узунлиги 84 метр бўлиб, даметри 3 метрдир.

Реконструкция вақтида мамлакатимиз цемент саноатида ҳозир мавжуд бўлган барча янгиликлардан фойдаланишга алоҳида эътибор берилди. Клинкер куйдириш жараёнини тезлаштириш имконини берадиган қатор мосламалар ва прогрессив технология жорий этилди. Бундан ташқари хом ашё етказиб берувчи бўлим ва цемент тегирмони реконструкция қилинди.

Бу ишлар заводдаги барча асбоб-ускуналарни оқ ва рангли цемент ишлаб чиқаришга ўтказиш имконини беради. Биз бундай цементларнинг 300 маркалисини тайёрлашни йўлга қўямиз. Айни вақтда саноат эстетикаси ва ишлаб чиқариш маданияти яхшиланади. Ишимизнинг техник-иқтисодий кўрсаткичлари яхшиланиб, корхонанинг рентабеллилиги ортади. Чунки, янги цементни реализация қилишдан коллективимиз аввалдагига қараганда анча кўп наф кўради. Унинг реализация нархи анча юқори. Ҳозирги печь билан ҳар соатда оқ цемент клинкеридан 7,5 тонна куйдириш мумкин. Бу йил давомида 60 минг тоннадан кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилади.

Заводимизни рангли цемент ишлаб чиқаришга ўтказишнинг иқтисодий афзалликларидан яна бири шундаки, хом ашё ва материаллар запаслари яқин жойда жойлашган. Ҳаммага маълумки, Оҳангарон водийсида каолин лойи запаслари жуда кўп. У оқ цемент ишлаб чиқариш учун жуда яхши хом ашё ҳисобланади. Шаҳардаги кўмир саноати корхоналари каолинни бизга етарли миқдорда етказиб беришлари мумкин. Чунки, улар кўмир билан бирга ҳар йили жуда кўп миқдорда шундай лой ҳам қазиб чиқаради.

Асосий компонент бўлиб эса Оҳангарондаги оҳак хизмат қилади. Зарур бўлиб қолса, Қурама тоғлари ёнбағридаги Айланма посёлкаси яқинида кварц қумларидан бемалол фойдаланиш мумкин.

Ҳозирги вақтда лаборатория шароитларида олинган оқ цемент сифат жиҳатидан учинчи сортга яқинлашди. Албатта, бу дастлабки қадам.

Дастлабки ҳисоб-китоблар шуни кўрсатмоқдаки, завод оқ цемент ишлаб чиқаришни тўла йўлга қўйгач, ҳар йили 550 минг сўмга яқин иқтисодий самара оладиган бўлади. Энг асосийси республикамиз қурилишларини оқ ва рангли цементлар билан кўплаб таъминлаб туриш имкони туғилади. Бу уй-жойлар, маданий-маиший бинолар ва саноат корпусларининг кўркам қуриш, уларнинг гўзал қилиб пардозлаш имконини беради. Шаҳарларнинг архитектура кўринишини яхшилайди.

Заводимиз Иттифоқда оқ ва рангли цемент ишлаб чиқарувчи тўртинчи, республикада эса биринчи корхонадир. Маҳсулотимизни фақатгина республикамиз қурувчиларигина олиб қолмай, қардош республикалар эҳтиёжлари учун ҳам жўнатиб турилади.

Р. МАҲМУДОВ,
Ангрен бинокорлик материаллари комбинати директори.

ТЕХНИКА РЕМОНТИГА ЭЪТИБОР

Пискент районидаги Калинин номли колхознинг ер шароити райондаги бошқа хўжаликларга қараганда бир мунча бошқача. Тез-тез сув танқислиги рўй бериб туради, тупроқ составида тош-шағал кўп. Бу ҳол ерни ишлашда анчагина қийинчилик туғдиради. Шунга қарамай, техниканинг ёрдами туфайли хўжаликда ҳосилдорлик йил сайин ошиб бормоқда.

Тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида 1886 гектар ерга чигит экиб, мўл ҳосил етиштирилди. Пландаги 3175 ўрнига давлатга 4479 тонна «оқ олтин» сотилди. Олдинги йилга қараганда ҳосилдорлик гектар бошига икки центнерга кўпайди. Янги йилда даромадни 3 миллион сўмга етиши, ҳар бир меҳнат кунига 5 сўм 50 тийиндан ҳақ тўлаш мўлжалланмоқда. Чорвачилик соҳаси ҳам кейинги йилларда сердаромад соҳага айланди.

Техникани ардоқлаш, ундан унумли фойдаланиш деҳқончиликдаги асосий вазифалардан бири эканлигини яхши тушунган колхоз раҳбарлари, инженер-техник ходимлари, механизаторлари хўжаликдаги мавжуд техникани сифатли ремонтдан чиқаришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Шу кеча-кундузда кўклам экиш кампаниясида ишлайдиган техникани тезроқ ремонтдан чиқариш учун ҳаракат қилинияпти. Кўпгина техника воситалари деярли ремонтдан чиқарилди. Жумладан, турли маркали 50 та ҳайдов тракторининг 40 таси, 20 та экиш агрегатидан 15 таси, 13 та чизелдан 8 таси, 100 комплект боронадан 80 таси, 40 комплект культиватордан 25 таси, плуг ва бошқа механизмлар тахт қилиб қўйилган.

— Қолганларини 20 январгача тугаллаймиз,— дейди колхоз бош инженери Қурбон Матқаримов,—бунинг учун ҳамма имкониятларимиз бор. Биз жорий ремонтни асосан ўз кучимиз билан бажарамиз. Бу ишда қарийб барча механизаторларимиз қатнашади. Уларга устахонанинг механиклари, слесарлари ёрдам беришади. Капитал ремонт талаб қилган машиналарни эса «Узсельхозтехника» район бирлашмасига шартнома тузиб топширганмиз.

Устахонада ишлаётганлар учун яхши шарт-шароит яратиб берилган.

Ремонтчиларга ҳар 15 кунда ҳақ тўлаб борилади.

Бу йил хўжалик меҳнаткашлари олдида янада улкан вазифалар турибди. Азамат пахтакор ва чорвадорлар бу вазифаларни шараф билан адо этиш учун барча техника воситаларини сифатли ремонтдан чиқаришга алоҳида эътибор беришяпти. Улар тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини шараф билан бажарадилар.

М. ИБРОҲИМОВ.

СССР ТАШКИЛ ТОПГАН КУННИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

В. И. ЛЕНИН ИТТИФОҚИМИЗ АСОСЧИСИ

Мамлакатимиз халқлари, қардош социалистик мамлакатларнинг меҳнаткашлари, бутун тараққийпарвар инсоният шу йилнинг охирида Совет давлати тарихидаги муҳим воқеа — СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини кенг нишонлайдилар. **«СССРнинг ташкил топиши,**— деб таъкидлаб ўтди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитети номидан партия XXIV съездида қилган Ҳисобот докладида,— **ўзининг сиёсий аҳамияти ва социал-иқтисодий натижалари жиҳатидан давлатимиз тарихида жуда катта ўрин олади».**

Совет Иттифоқи улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Лениннинг ғояси ва бевосита раҳбарлигида ташкил топди. В. И. Ленин илмий коммунизм асосчиларининг қарашларига таяниб, кўп миллатли Совет социалистик давлати ҳақидаги таълимотни ишлаб чиқди, миллий Совет давлатини ташкил этишда шахсан қатнашди ҳамда Совет Социалистик республикаларини ССР Иттифоқига бирлаштириш лойиҳасини тайёрлади. Совет Иттифоқи Октябрнинг фарзанди сифатида туғилди.

Маълумки, чор Россияси «халқлар турмаси» эди. Россияда яшаган рус бўлмаган миллатлар синфий зулм билан бир қаторда миллий зулм азобини ҳам тортардилар. Чоризм уларнинг иқтисодий, сиёсий ва маданий ривожланишига ҳар томонлама тўсқинлик қиларди. Шунинг учун мамлакатдаги эзилган халқлар буржуа-помешчиклар Россиясидан ажралиб чиқиш ҳамда мустақил равишда ўз миллий давлатларини ташкил этиш орзусида эдилар. В. И. Ленин партияси ана шу шароитни ҳисобга олиб, социал ва миллий зулмни йўқотиш учун бошланган курашда миллий масала соҳасида туб программ талаблардан бири қилиб миллатларнинг ўз тақдирини ўзлари белгилаш ҳуқуқи ҳақидаги масалани илгари сурди.

В. И. Ленин ана шу изчил демократик талабни қатъий ҳимоя қилар экан, айни вақтда миллатларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаши ҳақидаги масалани у ёки бу тарихий даврда у ёки бу миллатнинг ажралиб чиқиши мақсадга мувофиқлиги ҳақидаги масала билан аралаштириб юборилмаслигини таъкидлаб ўтган эди. Бу масалалар ҳар бири алоҳида ҳодиса сифатида, конкрет тарихий шароитни, ижтимоий тараққиёт манфаатлари ҳамда пролетариатнинг социализм учун олиб бораётган синфий кураши манфаатларини ҳисобга олган ҳолда ҳал этилиши зарур.

Улуғ Октябрь инсоният тарихида биринчи бўлиб ўз табиатига кўра социал ва миллий тенгликка асосланган тузумни қарор топтирди. Капиталистлар ва помешчиклар ҳокимиятининг ағдариб ташланиши натижасида миллий зулмнинг социал илдизлари ҳам тугатилди, мамлакатимизда миллий масалани ҳал этиш учун зарур шарт-шароит вужудга келди. Социалистик революция, деган эди ўртоқ Л. И. Брежнев, миллий масалани ҳал этиш йўлини очди. Октябрь «халқлар турмаси» бўлган чор Россиясини ағдариб ташлаб, мамлакатимизда яшайдиган ҳамма миллатларга тўла озодлик келтирди.

В. И. Ленин ташкил этган Совет давлати Коммунистик партиянинг миллий масала соҳасидаги программ қоидаларини амалга ошира бориб, дастлабки кунларданоқ Россияда яшайдиган барча халқларнинг тенглиги ва суверенлигини эълон қилди, уларга ўз тақдирларини эркин ҳал этиш ҳуқуқини, ажралиб чиқиш ёки мустақил давлат ташкил этиш ҳуқуқини берди, биринчи марта мамлакатимизда яшайдиган миллатлар ва этник гуруҳларнинг эркин ривожланиши учун барча зарур шарт-шароитларни яратиб берди.

Октябрь революциясининг ғалабасидан сўнг, миллий буржуазия устунлик қилиб турган баъзи миллий районлар ишчи-деҳқон ҳокимияти составида қолишни хоҳламай, ажралиб чиқиш истагини билдирдилар. Финляндия ва Польша, кейинчалик Латвия, Эстония, Литвада шундай воқеа содир бўлди. Бу районларда Совет ҳокимияти Германия империализми қўшинларининг найзаларига дуч келди. Илгари чоризмнинг зулми остида эзилиб келган бошқа халқлар ички контрреволюцияга қарши кескин синфий курашда ўз тақдирларини ўзлари белгилаб, Совет давлати составида қолдилар.

Октябрь революцияси ғалабасидан кейин кўп вақт ўтмасиданоқ, Россия халқлари Совет ҳокимиятини мустаҳкамлаш ҳамда социализм қуриш учун мамлакатимиздаги барча миллатлар меҳнаткашларининг иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий куч-ғайратини бирлаштириш мақсадга мувофиқ ва зарур эканлигига ишонч ҳосил қилдилар.

Россия чеккаларидаги меҳнаткашларнинг рус халқи билан бирлашишга бўлган интилиши миллатларнинг бирлашув давлат формаси ҳақидаги масалани илгари сурди. Бироқ, бу масалани амалий ҳал этиш осон эмас эди, вақт талаб қиларди. Эксплуататор синфларнинг кўп йиллик ҳукмронлиги, шафқатсиз миллий зулм режими халқлар ўртасида ишончсизлик ва адоват уйғотган эдики, уни бир йўла йўқотиб бўлмасди. Коммунистик партия халқларнинг совет ҳамдўстлигини вужудга келтиришга киришар экан, синалмаган йўлдан борди. Бунда у В. И. Ленин кўрсатмаларига амал қилди. В. И. Ленин миллатларнинг мустаҳкам иттифоқини бирданига амалга ошириб бўлмаслигини, бунинг учун ниҳоятда сабр-тоқат ва эҳтиёткорлик билан иш кўриш зарурлигини, ишончсизлик уйғотмасликни, помешчик ва капиталистларнинг асрлар мобайнида ўтказган зулми, хусусий мулкчилик натижасида пайдо бўлган ишончсизликни тугатиш учун вақт бериш кераклигини таъкидлаган эди. Мамлакатимиз халқлари давлатининг қурилиши принциплари ишлаб чиқилганлиги В. И. Лениннинг улуғ хизматларидан бири бўлди.

1918 йилдан бошлаб партия Совет миллий давлатининг федерал тузилишини қатъий ёқлай бошлади. Бу позиция В. И. Ленин томонидан ишлаб чиқилган ҳамда партия Марказий Комитети маъқуллаган «Меҳнаткашлар ва мазлум халқлар ҳуқуқлари декларацияси»да (1918 йил январь) баён қилиб берилди. Советларнинг III Бутунроссия съезди (1918 йил январь) ана шу ҳужжатга амал қилиб ҳамда халқларнинг хоҳиш-иродасини бажара бориб, Совет Россиясини Совет миллий Республикалари Федерацияси деб эълон қилди. 1918 йилнинг 20 апрель—1 майида Тошкентда бўлиб ўтган Советларнинг V ўлка съездида эълон қилинган Туркистон АССР РСФСР составига кирган дастлабки автоном республикалардан бири бўлди.

Октябрь революцияси ғалабасидан кейинги дастлабки пайтларда илгари чоризм томонидан эзилган халқлар ўзларини эркин ва тенг ҳуқуқли ҳис эта бошладилар. Революция томонидан ағдариб ташланган эксплуататор синфларнинг ҳокимият тепасига қайтиб келиш хавфи йўқола борди. Кўп миллатли совет давлати халқларининг ҳамкорлиги бу пайтда ҳали аниқ ва шаклланган формага эга эмас эди. Гражданлар уруши даврида, Октябрь ютуқларини ички контрреволюция ва жаҳон империализмининг қуролли ҳужумидан ҳимоя қилиш манфаатлари олдинги планга қўйилган бир пайтда, хўжалик қурилиши масалалари ҳали навбат кутиб турганида халқлар ва миллий Совет республикаларининг ҳамкорлиги ҳарбий-сиёсий иттифоқ формасига эга бўлди.

Интервентлар ва ички контрреволюцион кучлар тор-мор қилинганидан кейин вайрон бўлган халқ хўжалигини тиклаш ва социализм қурилиши вазифалари биринчи планга қўйилди, халқларнинг ҳарбий иттифоқи хўжалик иттифоқи билан қўшилиб кетди. Эндиликда ягона кўп миллатли федератив совет давлатига ҳарбий-хўжалик ва сиёсий жиҳатдан бирлашган халқлар ҳамкорлигининг сўнгги босқичи — миллий республикаларнинг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига бирлашуви бўлди.

Бундай бирлашувни бир қатор шарт-шароит тақозо этиб турган эди. Биринчидан, уруш туфайли вайрон бўлган хўжаликни тиклаш ҳамда тез фурсатда социалистик жамият қуриш учун доимий иқтисодий ҳамкорлик қилиш зарурияти бор эди. Иккинчидан, Совет республикаларининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, капиталистик қуршов шароитида ана шу республикалар ҳаракатларида мустаҳкам бирликни таъминлаш вазифалари турарди. Учинчидан, Совет ҳокимияти ўз табиатига кўра кўп миллатли эди. Халқларнинг Совет Социалистик Республикаларини бирлаштириш учун ҳаракати 1922 йилдан бошланди, ташаббусни миллий республикалар ўз қўлларига олдилар.

ССР Иттифоқининг ташкилотчиси Коммунистик партия ва В. И. Ленин бўлди. 1922 йил августида РКП(б) Марказий Комитети мустақил Совет республикаларининг кейинги ўзаро муносабатлари тўғрисидаги масалани ишлаб чиқиш бўйича комиссия тузди. Комиссия олдида мураккаб ва масъулиятли вазифа турарди: федератив ўзаро муносабатлар тузилишининг шундай янги формасини топиш керак эдики, бу, бир томондан, умумий, муҳим вазифаларни ҳал этишда Совет республикаларининг янада яқин жипслашуви, бирлигига мумкин қадар ёрдам бериши, иккинчи томондан эса республикаларнинг суверенлик ҳуқуқларини камситмаслиги зарур эди.

Бироқ, бундай янги форма тездан топила қолмади. 1922 йилнинг сентябрида комиссия «РСФСРнинг мустақил республикалар билан ўзаро муносабатлари тўғрисидаги резолюция лойиҳаси»ни тасдиқлади. Комиссия лойиҳасининг асосий ғояси шундан иборат эдики, унда РСФСР ягона иттифоқчи Совет давлати деб эълон қилинган, унинг составига бошқа ҳамма мустақил республикалар (Украина, Белоруссия ва бошқалар) автоном республикалар ҳуқуқларига эга бўлган ҳолда кирадилар, деб кўрсатилган эди.

Ана шу кезларда қаттиқ бетоб бўлган В. И. Ленин комиссия лойиҳаси билан танишиб чиққач, 1922 йилнинг 26 сентябрида РКП(б) Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларига хат йўллаб, унда комиссия лойиҳасини кескин танқид қилди. В. И. Лениннинг «автономлаштириш» ғояси ниҳоятда хатодир, чунки у амалга ошириладиган бўлса, миллатларнинг ҳуқуқлари камситилади, деб кўрсатиб ўтди. В. И. Ленин мустақил республикалар иттифоқининг формаси ҳақидаги масалани принципиал жиҳатдан янгича ҳал қилди. Барча тенг ҳуқуқли Совет республикалари, шу жумладан РСФСР ҳам, янги давлат—Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига ихтиёрий равишда бирлашадилар, деган ғояни илгари сурди. Унинг мана шу доҳиёна кашфиётининг асосини халқларнинг суверенлик ва тенг ҳуқуқлилик негизидаги иттифоқи ғояси ташкил этган эди.

1922 йилнинг 6 октябрида РКП(б) Марказий Комитети Пленуми Марказий Комитет комиссиясининг В. И. Ленин кўрсатмалари асосида ишланган янги лойиҳасини тасдиқлади. Ана шу лойиҳанинг биринчи пунктидаёқ Украина, Белоруссия, Закавказье республикалари федерацияси ва РСФСР ўртасида уларни «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига» бирлаштириш ҳамда уларнинг ҳар бирига «Иттифоқ» составидан эркин чиқа олиш ҳуқуқини бериш ҳақида шартнома тузиш зарур, деб топилган эди. РКП(б) Марказий Комитети Пленумининг қарори миллий республикалар Компартиялари ва мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари томонидан маъқуллаб кутиб олинди.

1922 йилнинг 30 декабрида СССР Советларининг I Умумиттифоқ съезди Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини тузиш ҳақидаги Декларация ва Шартномани тасдиқлади ҳамда Марказий Ижроия Комитетига СССР Конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқишни топширди.

ССР Иттифоқига дастлаб РСФСР, Украина ССР, Белоруссия ССР ҳамда составида Озарбайжон, Арманистон ва Грузия бўлган Закавказье федерацияси кирди. Кейинчалик, бу иттифоққа 1924 йилнинг октябрида Ўрта Осиё республикаларида миллий давлат чегараланишини ўтказиш натижасида ташкил топган Ўзбекистон ва Туркманистон республикалари ҳам қабул қилинди. 1929 йили СССР составига Тожикистон ССР кирди. 1936 йили эса шу пайтга қадар автоном республика бўлиб келган Қозоғистон ва Қирғизистон республикалари иттифоққа қўшилдилар. 1940 йили қардош республикаларнинг иттифоқи Молдавия, Литва, Латвия ва Эстония совет республикалари ҳисобига тўлди.

Кўп миллатли Совет давлати ана шу тариқа пайдо бўлди ва ривож топди.

Қардош республикаларнинг ягона иттифоққа ихтиёрий бирлашуви Советлар мамлакатининг мудофаа қудратини мустаҳкамлади, ҳаётнинг барча соҳаларида халқларнинг қардошларча ўзаро ёрдами ва ҳамкорлигини йўлга қўйиш ҳамда ривожлантириш имконини берди, социалистик қурилиш жараёнида бир қадар тараққий этган миллатлар, аввало, улуғ рус халқи ёрдамида иқтисодий ва маданий жиҳатдан орқада қолган миллатларнинг юксалишини, шунингдек, халқлар ўртасидаги миллий адоват ва ўзаро ишончсизликни йўқотиш, барча республикаларнинг хўжалик ва маданий қурилишда катта муваффақиятларга эришувини таъминлаш учун шарт-шароит вужудга келди.

«Миллий масаланинг ҳал қилиниши — социализмнинг энг буюк ютуғидир,— дейилади КПСС Программасида.— **Юздан ортиқ миллат ва халқлар яшайдиган Совет Иттифоқи каби мамлакат учун бу масала алоҳида аҳамиятга эга. Социалистик жамиятда миллатларнинг сиёсий тенг ҳуқуқлилиги таъминланибгина, уларнинг совет миллий давлати тузилибгина қолмай, уларнинг эски тузумдан мерос қолган иқтисодий ва маданий тенгсизлиги ҳам тугатилди. Барча совет миллий республикалари ўзаро қардошларча ёрдамга, биринчи навбатда улуғ рус халқининг ёрдамига таяниб, ўзларида ҳозирги замон саноатини, ишчилар синфи ва интеллигенциянинг миллий кадрларини вужудга келтирдилар, шаклан миллий, мазмунан социалистик маданиятни ривожлантирдилар. Илгари қолоқ бўлган кўпгина халқлар капиталистик тараққиёт босқичини четлаб ўтиб, социализмга келдилар. Тенг ҳуқуқли халқларнинг ихтиёрий асосларда ягона кўп миллатли давлатга — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига бирлашуви ва жипслашуви, уларнинг давлат, хўжалик ва маданий қурилишда мустаҳкам ҳамкорлиги, қардошларча дўстлиги, улар экономикаси ва маданиятининг равнақ топиши ленинча миллий сиёсатнинг энг муҳим якунидир».**

ССР Иттифоқига ҳозир ўн беш Совет Социалистик Республикаси бирлашган. Уларнинг составида 20 та автоном Совет Социалистик Республикаси, 8 та автоном область ва 10 та миллий округ бор.

СССР составига кирган барча республикалар тенг ҳуқуқли ва суверендирлар. Улар ўз халқларининг миллий манфаатларига мос ҳолда ишлаб чиқилган ўз конституцияларига, давлат гербларига, байроқ ва гимнларига, ўз олий ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳамда давлат идоралари, ўз қонунлари, миллий муассасалар ва институтларига эгадирлар. Республикалар ўз территориялари доирасида мустақил равишда давлат ҳокимиятини идора қиладилар, сиёсий, иқтисодий ва маданий ҳаётдаги барча масалаларни ўзлари ҳал этадилар.

Дарвоқе, қардош республикаларнинг ҳуқуқлари тинмай кенгайиб боряпти. Бу республикаларнинг ҳаммаси, аҳолисининг сони ва территориясининг катта-кичиклигидан қатъий назар, СССР Олий Совети Миллатлар Советида тенг депутатлик ўринларига эга. Республикаларга ўз ҳарбий қўшинларини тузиш, бевосита ҳорижий давлатлар билан муносабатларга киришиш, дипломатик ва элчихона вакилларини айрибошлаш ҳуқуқлари бериб қўйилганлиги уларнинг миллий суверенлигини очиқ-равшан кўрсатиб турибди.

Улуғ В. И. Ленин ғояси ва ташаббуси билан ташкил топган Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи миллий масалани тўғри ҳал этишнинг яққол намунаси бўлиб ҳисобланади. Эркин ва тенг ҳуқуқлили СССР халқларининг дўстлиги, қардошларча ҳамкорлиги — мамлакатимизда коммунизм қурилишида қудратли ижтимоий омилдир.

Р. НУРИЛЛИН.
Тарих фанлари кандидати.

МЕҲНАТ Қизил Байроқ орденли «Ташсельмаш» заводининг аҳил коллективи бу йил пахтакорлар учун 6500 та тўрт қаторли пахта териш машиналари етказиб бериш мажбуриятини олдилар. Аҳдига вафодор машинасозлар зиммаларига олган юксак мажбуриятни шараф билан адо этиш учун суръатга-суръат қўшиб меҳнат қилишаяпти. Суратда: корхона 3-йиғув-механика цехининг контролёри Валентина Фёдорова тайёр эҳтиёт қисмлар сифатини кўздан кечиряпти.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

РЕАЛ РЕЖАЛАР

Пойтахтимиздаги кўн-галантерея фабрикаси коллективи тўққизинчи бешйилликнинг дастлабки йили план топшириқларини шараф билан адо этди. Маҳсулотни реализация қилиш плани муддатидан бир ҳафта илгари бажарилиб, қўшимча равишда 60 минг сўмлик турли хил маҳсулотлар савдо тармоқларига чиқарилди.

Фабрика аҳлининг бундан юқори кўрсаткичларга эришишида бу ерда бошланиб кетган социалистик мусобақанинг роли катта бўлди. Сўзи билан иши бир коллектив тежамкорлик бўйича ўз зиммасига олган мажбуриятни ҳам уддалади. Фақат бир йил ичида, 36,6 минг квадрат дециметр чарм, 773 минг квадрат дециметр чарм ўрнига ишлатиладиган материал, 550 минг квадрат дециметр бошқа хил маҳсулотлар тежаб қолинган. Меҳнат унумдорлиги эса салкам 2 процентга ошди.

Бешйилликнинг иккинчи йилида фабрика ишчи-хизматчилари ўз зиммаларига янада оширилган социалистик мажбурият қабул қилишди. Улар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, маҳсулот реализация қилиш топшириғини 27 декабрда бажариш, пландан ташқари меҳнаткашларга 60 минг сўмлик маҳсулот етказиб беришга ҳамда мўлжалдагидан 10 минг сўм ортиқ самара кўришга аҳд қилдилар.

— Тежамкорлик, бизда асосий масалалардан бири, — дейди фабрика меҳнат ва маош бўлими бошлиғи Лидия Татаева. —Бу йил коллективимиз минг квадрат дециметр товарлари, 110 минг квадрат дециметр бошқа хил материалларни иқтисод қилиб қолишга қарор қилди. Бундан ташқари, ишлаб чиқаришга 70 та ихтирочилик таклифлари жорий қилиб, ундан 50 минг сўмлик самара кўрмоқчимиз.

Ҳақиқатда, фабрикада қўшимча қувватларнинг ишга туширилиши натижасида йил сайин маҳсулот ишлаб чиқариш ортиб, унинг хиллари кўпаймоқда. Меҳнатсеварлар шу йилнинг ўзида 80 га яқин турли хил сумкалар, қўлқоп, чемоданлар ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштириш ниятидалар. Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, ички резервлардан оқилона фойдаланиш, социалистик мусобақанинг турли формаларидан фойдаланиш олинган бу юксак мажбуриятларнинг сўзсиз бажарилишига имкон беради.

ШОФЁРЛАР ҒАЙРАТИ

«Средазуголь» комбинатининг Ангрендаги автобазаси коллективи тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йилида баракали ишлади. Кўмир қазиб чиқарувчи корхоналарга транспорт хизмати кўрсатишни анча яхшилади.

Йил бошидан социалистик мусобақани авж олдириб, меҳнат қилган шофёрлар давлат планларини бажаришда яхши кўрсаткичларга эришдилар. Йиллик топшириқ тонна бўйича 106 процент, тонна-километр бўйича эса 130 процент атрофида бажарилди.

Шофёрлар 1972 йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб, зўр ғайрат ва шижоат билан ишлашяпти. Меҳнат Қизил Байроқ орденли Александр Белоногов, «Ҳурмат белгиси» орденли Абдулла Буркиев, Галоутдин Зиотдинов ўртоқлар нормани 125—130 процентга етказиб бажаришяпти. Меҳнатда касбдошларига ўрнак бўлаётган бу моҳир шофёрлар автобазада беш йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан илгари бажариш юзасидан бошланган социалистик мусобақада пешқадамлик қилишяпти.

А. ЦАРЬКОВ.

АХБОРОТ ВА КИБЕРНЕТИКА

Ўзбекистонда электрон кибернетиканинг ривож топганлиги ва шу янги соҳа бўйича алоҳида институт ташкил қилинганлиги, шубҳасиз, республикамизда физика фанининг равнақидан далолат бериб турибди.

Кейинги вақтда техника соҳасида турли ўлчаш ва ахборот олишлар ҳам тараққий этди. Ахборот ва кибернетика системасининг ривожланиши учун янги истиқболлар очилди. Ҳар хил машиналар вужудга келтириш имкониятлари пайдо бўлди. Бу машиналар «маслаҳат» бериши, жонли организмларни текшириши, диагнозлар қўйиши мумкин.

Тошкент политехника институтида ахборот-ўлчаш техникаси кафедраси ишлаб турибди. Унга профессор М. Зарипов мудирлик қилади. У ишлаб чиқаришни автоматлаштириш системасини бошқариш соҳасидаги кўп ихтиролари билан кенг танилди. Профессор ҳузурига мутахассислар ҳам тез-тез маслаҳатлар олиш учун келиб туришади. Кафедранинг катта ўқитувчиси Шарофат Қодирова, ассистентлардан Рихси Қурбонова ва Маҳфуза Толипова ва бошқалар уни ҳурматли устоз сифатида қадрлайдилар. Лаззат Ҳасанова, Ҳаво Воҳидовалар эса унинг раҳбарлигида илмий иш билан шуғулланмоқда.

Ўтган йили Тошкент политехника институти аспирантурасига конкурс ўтказилган чоғда, ҳаммадан кўпроқ ариза ахборот бериш ва ўлчаш техникаси кафедрасига тушди.

Кафедра олимлари ихтироларидан бир қанчаси Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига тақдим этилиб, кумуш ва бронза медаллари билан тақдирланди тадқиқотчилардан айримлари кўргазманинг бир йўла 2—3 медалини олишга муваффақ бўлдилар.

— Ҳозирги вақтда ахборот бериш ва ўлчаш техникаси саноат тармоқларининг ҳаммасида ҳам жуда зарур бўлиб қолди,— дейди кафедра мудири М. Зарипов.— Ҳар бир мамлакатда фан ва ишлаб чиқаришнинг тараққиёти ундаги ахборот бериш—ўлчаш техникасининг ривожига қараб баҳоланмоқда. Ахборот бериш—ўлчаш техникасини илмий ишлаб чиқариш системасининг сезиш аъзолари, деб айтсак бўлади. Шу сезиш аъзолари бўлмаса, ҳозирги замондаги ишлаб чиқаришни илмий асосда йўлга қўйиш мумкин эмас. Ахборот бериш-ўлчаш техникаси бизни қизиқтирган объектнинг аҳволидан хабар беришдан ташқари олинган маълумотларни қайтадан ишлаб чиқаради, келгусида ундан фойдаланиш учун йўл-йўриқ кўрсатади.

Албатта, бу вазифа бир эмас, балки бир неча ўлчаш жиҳозлари билан, турли ўлчагич, ўзгартиргич, кучлантиргич, ҳисоб машиналари, алоқа каналлари ва рўйхат жиҳозларининг комплекс иштироклари билан ҳал этилади.

Такомиллашган ахборот бериш-ўлчаш техникаси бўлмаса, ишлаб чиқаришни бошқаришнинг янги автоматлаштирилган системаларини жорий этиш мутлақо фойдасиз бўларди. Биз шаҳарнинг транспорт хўжалигини бошқариб туриш учун автоматлашган бошқариш системасини вужудга келтирмоқчимиз.

Яқинда кафедранинг бир группа илмий ходимлари Горький шаҳридаги гигант автозаводда бўлдилар. Бу корхона «Волга» енгил автомобиллари ва унинг қисмларини ишлаб чиқармоқда. Завод цехлари энг янги замонавий жиҳозлар ва автоматлар билан ускуналанган. Кафедра тақдим этган преобразователлар дастлаб бу ерда синаб кўрилди. Унинг йигирмадан кўпроқ автоматик системаларини янгилаш ва арзонлаштириш, масалан, кавшарлаш технологияси сингари масъулиятли жараённи икки марта маҳсулдор ва арзонроқ қилиш мумкин экан.

Бу янгилик ҳозирги вақтда Чирчиқ ва Навоий шаҳарларидаги кимё комбинатларида ҳам жорий этилаётир.

И. ЛАКРИЦ,
инженер.

СОВЕТ ҚУРИЛИШИ

МЕҲНАТДАН КЕЛСА БОЙЛИК...

Бекобод қишлоқ Советидаги хўжаликлар, айниқса пахтачиликдан ҳар йили катта ва баракали хирмон кўтариб келишмоқда. Тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йили ҳам бу хўжаликларда улкан зафарлар билан якунланди: Ватан хирмонига 3494 тонна «оқ олтин» тўкилди.

Шуни айтиш керакки, асосий тармоқ — пахтачиликни ривожлантириш, ундан мўл ҳосил етиштириш йўли билан колхоз экономикасини мустаҳкамлашда қишлоқ Совети ижроия комитети ва депутатларнинг қўшаётган ҳиссаси катта бўлмоқда. Халқимизда меҳнатдан келса бойлик, турмуш бўлар чиройлик, — деган яхши нақл бор. Халқимизнинг шу доно нақлига амал қилган депутатлар ҳалол меҳнат билан йиғилган бу бойликни тўғри тақсимлаш, қишлоқ аҳолисининг маданий-маиший турмуш даражасини яхшилаб бориш ва қишлоқ жамолини янада кўркам қилишда бош-қош бўлишмоқда. Ҳа, депутат куни кеча мўл ҳосил учун курашда бригадага командирлик қилган бўлса, мана бугун қурилиш тепасида кўз-қулоқ бўлиб турибди. Ёки, бирор сайловчининг наказини бажариш йўлида елиб-югуриб юрибди. Ҳа, шу жонкуяр депутатларнинг ҳиммати, ўз бурчига бўлган садоқати туфайли ҳам қишлоқ жамоли йил сайин ўзгариб, яшариб бормоқда.

Мақтаниш эмас, қишлоғимиз кейинги икки йил давомида таниб бўлмас даражада ўзгариб кетди. Бир томонда озиқ-овқат ёки саноат магазинлари, бир томонда—кутубхона, кинотеатр, мактаб ёки болалар боғчасининг бинолари — ҳамма-ҳаммаси қишлоқ аҳлининг хизматида.

Биргина ўтган йил ичида колхозчиларга атаб 8 та уй-жой бинолари қуриб берилди. Иккинчи участкада 25 ўринли болалар боғчаси ишга туширилди. Хўжаликнинг учинчи участкасида икки қаватли янги мактаб биноси, 23-мактаб учун қўшимча бешта янги синф қурилди.

Қишлоқ кўчалари ҳам равон, ёруғ. Шу йили биринчи участкага борувчи 2 километрдан ортиқ масофа электр нури билан ёритилди.

Ҳозир колхознинг учинчи участкасида қурилиш ишлари янада авжида. Бу участкада ҳозир водопровод, ҳаммом, сув иситиш тармоқлари ва мактаб қурилиши, қишлоқ марказида эса 50 ўринли касалхона қурилиши бошлаб юборилди. Куни кеча колхоз қишлоғининг марказида қурилган китоб магазини меҳнаткашлар ихтиёрига топширилди. Қишлоқ Советига атаб қурилаётган ҳашаматли бино ҳам яқин кунларда фойдаланишга топширилади.

Ҳар бир хайрли ишда қишлоқ Советининг депутатлари ўзларининг ташаббуси, меҳнати ва маслаҳати билан ҳиссаларини қўшишди. Маълумки, депутатнинг хизмати ҳам сайловчи ишончини оқлашда, ўзига берилган наказларнинг қай даражада бажарилиши билан белгиланади.

Қишлоқ Советининг депутати О. Омонтурдиевга Сексари қишлоқ йўлларини тартибга келтириш, бу кўчани текислаш юзасидан наказ топширилган эди. Депутат халқнинг бу талабини бажарибгина қолмай, ўзи бошқараётган бригадани юқори ҳосилли, илғор хўжаликка кўтаришга муваффақ бўлди. Депутат бошлиқ бригада тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилида пешқадамлардан бири сифатида катта даромад олди.

Шу кунларда қишлоқ Совети ва унинг депутатлари тўққизинчи бешйилликнинг иккинчи йилида ҳам пахтадан мўл-кўл ҳосил етиштириб, қишлоқ экономикасини янада мустаҳкамлаш, халқ фаровонлигини янада ошириш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилишмоқда.

Р. БАГИРОВ,
Бекобод райони.

КАЛИНИН районидаги Собир Раҳимов номли колхоз ҳар сигирдан кўп сут соғиб олишда илғор хўжаликлардан ҳисобланади. Шу суратдаги М. Анварова ва Л. Мирзааҳмедовалар колхоз фермасининг илғор сут соғувчиларидан. Улар бултур ҳар сигирдан 2400 литрдан ошириб сут соғиб олдилар.

А. Тўраев фотоси.

САБЗАВОТКОР ОЛИМ

ТУҲФАТ

Кекса сабзавоткор олимлардан бири Абдураҳмон ака Каримовнинг яқинда 60 ёшлик тўйи кенг нишонланди. У қирқ йил сабзавот ва полиз экинларидан мўл-кўл ҳосил етиштириш, эл дастурхонини йил бўйи ноз-неъматлар билан тўкин-сочин қилиш йўлида сабот билан меҳнат қилиб келмоқда. Олимнинг бевосита иштироки ва ташаббуси билан шу экинларнинг прогрессив технологияси ишлаб чиқилди. Илмий жиҳатдан асослаб берилган бу янги усул республикамизнинг кўпгина хўжаликларида амалда қўлланиб келинмоқда.

Абдураҳмон ака Каримовнинг ишлари сабзавоткор хўжаликларда ёрқин из қолдирган. Унинг илмий тадқиқоти эртаги, ўртаги ва кечки сабзавот, полиз ҳамда резаворларни экиш олдидан тупроқни тайёрлаш системаси, шу асосда экин майдонларини ҳайдаш, текислаш, маҳаллий ва минерал ўғитлар солиш, эгат олиш каби бир қатор ишларнинг кузда қилиб қўйишни, баҳорда эса фақат парникларда тайёрланадиган кўчатларни ўтказишни тавсия этади. Кўкламда экилганига қараганда ҳосил 33—35 кун илгари етилиши ва кўпайишини амалда исботлади. Шунинг учун ҳам областимиздаги сабзавоткор хўжаликларда бу усул кенг қўлланилмоқда. Абдураҳмон ака сабзавот экинларининг қайси туридан кейин қандай тури экилса, мўл ҳосил олиш мумкинлигини илмий асослаб берди. Унинг бу усули ҳам республика қишлоқ хўжалик министрлиги томонидан маъқулланди ва сабзавоткор хўжаликларда кенг кўламда фойдаланиш тавсия этилди. Шунингдек, олим сабзавот экинларига маҳаллий ва минерал ўғитлар аралашмаси билан тувакчалар ясашни, унинг ҳажми қандай бўлишини, экиш, пикировка қилиш, суғориш, озиқлантириш муддатларини ҳам кўрсатиб берди. Шу асосда экилган ўсимликлар 15—35 кун илгари ҳосил бериши ва ҳосилнинг 25 процентга қадар кўпайиши амалда исботланди.

Абдураҳмон ака республикада биринчи бўлиб сабзавот экинларини квадрат — тўғри бурчакли қилиб экишни ҳам тавсия этди. Бу эса чопиқ тракторларининг икки томонлама ишлашига йўл очиб берди, қўл меҳнатини камайтирди.

Ҳурматли олим қовун, помидор, карам каби экинларга маҳаллий ҳамда минерал ўғитларни қўшиб бериш оптимал нормасини ишлаб чиқди. Бу усул эса сабзавот ва полиз экинларининг ҳосилдорлигини ошириш ва айниқса маҳсулот сифатини яхшилашда ижобий роль ўйнади. Маҳсулотдаги қанднинг миқдори 2—3,5 процент ошди ва узоқ вақт туриш имкониятини туғдирди. Ҳозир областимизнинг ўзида 5 минг гектар майдонда полиз экинлари шу усулда озиқлантирилмоқда.

Абдураҳмон ака республикамизнинг жанубий субтропик зонасида сабзавот экинларини иқлим шароитига мослаб ўстириш масаласига ҳам алоҳида эътибор бериб келмоқда. У мазкур зоналарда сабзавот, полиз, картошка экинларини экиш, парвариш қилиш, озиқлантириш технологиясини илмий жиҳатдан ишлаб чиқди. Олимнинг бу соҳадаги хизматлари республикамизнинг сабзавотчилик хазинасига қўшган бебаҳо ҳиссасидир.

Олим айни вақтда етук кадрлар тайёрлаб, уларга устоз бўлишни ўзининг шарафли бурчи, деб билади. Абдураҳмон ака ўз тажрибаларини, илмий ва амалий ютуқларини матбуот, радио ва телевидение орқали республикамиз сабзавоткорларига кунт билан ўргатмоқда.

Абдураҳмон ака Каримовнинг ҳалол ва самарали ижодий меҳнатини партия ва ҳукуматимиз муносиб тақдирлади. У — Қизил Байроқ орденлари кавалери, республикада хизмат кўрсатган агроном, Бутуниттифоқ халқ хўжалик ютуқлари виставкасининг доимий иштирокчисидир.

Қишлоқ хўжалик фанлари кандидати, сабзавоткор Абдураҳмон ака Каримовга янги ижодий муваффақиятлар тилаб, уни 60 йиллик тўйи билан муборакбод этамиз.

О. АЮПОВ,
У. КАРИМШОЕВ.

СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ УНИВЕРСИТЕТИ

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тузилганлигининг 50 йиллиги муносабати билан СССР Маданият министрлиги ва Бутуниттифоқ «Билим» жамияти Бутуниттифоқ клуб тарзидаги СССР халқлари дўстлиги халқ университетини ташкил этиш тўғрисида 7 январда қарор қабул қилдилар. Машғулотлар мамлакатимизнинг ҳамма клублари, маданият уйлари ва саройларида ўтказилади.

Ленинча миллий сиёсат масалаларини чуқур ўрганишга, коммунистик қурилишда совет халқининг муваффақиятларини пропаганда қилишга, социалистик ижтимоий тузум афзалликларини кўрсатишга асосий эътибор берилади.

Машғулотлар планига кўра, иттифоқдош ва автоном республикаларнинг экономика, фан ва маданиятни ривожлантиришда, КПСС XXIV съездининг материалларини ўрганишда эришган ютуқлари тўғрисида лекциялар ўқилади, докладлар қилинади.

Университет ишлари чоғида иттифоқдош республикаларнинг кунлари, интернационал дўстлик кечалари ўтказилади, спектакль, кинофильм кўриклари ташкил қилинади.

(ТАСС).

БУХОРО ГАЗИ ҚИРҒИЗИСТОН САНОАТИГА ЕТИБ БОРДИ

Бухоро-Тошкент, Фрунзе-Олмаота газ қувурининг марказий диспетчерлик пунктида Фрунзе-Тўқмоқ тармоғига газ юборилди. Узунлиги 69 километр келадиган янги магистралдан Ўрта Осиёдаги энг йирик Тўқмоқ шиша заводининг печига ёқилғи юборилди. Газ ҳар ойда тўрт эшелон кўмир ўрнини босади.

Бу йил Ўзбекистоннинг табиий газини Қирғизистоннинг иккинчи корхонаси олди. Қадамжой сурма комбинати биринчи бўлиб газ билан таъминланган эди. Энди қўшни республиканинг шифер-цемент комбинати билан қанд заводлари газ олади. Қирғизистон халқ хўжалиги беш йилликнинг иккинчи йилидаёқ Бухоронинг ер ости ҳазинасидан қазиб чиқарилган табиий газни икки баравар кўп истеъмол қиладиган бўлади. (ЎзТАГ).

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ГДР БАНГЛА ДЕШНИ ТАНИДИ

БЕРЛИН, 11 январь (ТАСС). АДН агентлигининг мухбири Деҳлидан хабар беради: Германия Демократик Республикасининг Деҳлига келган ташқи ишлар министри Отто Винцер бугун Бангла Деш Халқ Демократик Республикасининг Ҳиндистондаги миссияси раҳбари Чоудхурини қабул қилди. У Германия Демократик Республикаси Давлат Кенгашининг раиси В. Ульбрихт ва Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг раиси В. Штофнинг топширувига биноан Бангла Деш Халқ Демократик Республикаси президенти М. Раҳмон номига ёзилган мактубни топширди.

Мактубда расмий суратда бундай дейилган: Германия Демократик Республикаси суверен, мустақил Бангла Деш Халқ Демократик Республикасини халқаро-ҳуқуқий жиҳатдан тан олади.

Бангла Деш Халқ Демократик Республикасининг халқаро-ҳуқуқий жиҳатдан танилиши, дейилади мактубда, Германия Демократик Республикаси халқининг истак ва ниятларига мос бўлиб тушади. Германия Демократик Республикасининг халқи Бангла Деш халқининг озодлик йўлидаги курашини энг бошданоқ самимий хайрихоҳлик ва актив бирдамлик туйғулари билан кузатиб турди.

ҚАРДОШ СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРДА

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ 5 БАРАВАР КЎПАЙДИ

ПРАГА. Чехословакияда халқ ҳокимияти ўрнатилганидан буён ўтган йиллар мобайнида электр энергияси ишлаб чиқариш 5 баравардан зиёд кўпайди.

Йил сайин янги энергетика қувватлари ишга туширилмоқда. Масалан, ўтган йилнинг охирида республикада энг йирик деб ҳисобланган «Почерада» иссиқлик электр станцияси ишга туширилди. Бу станция Катта Праганинг электр энергиясига бўлган эҳтиёжларини тўла таъминлайди.

Чехословакиянинг бешинчи беш йиллик плани тўғрисидаги директиваларда 1975 йилга бориб мамлакатда электр энергияси ишлаб чиқаришни 62—63 миллиард киловатт-соатга етказиш кўзда тутилади. Социалистик мамлакатларнинг энергетика соҳасидаги ҳамкорлиги юзасидан социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасида берилган тавсияларнинг амалга оширилиши ана шу буюк вазифани бажаришга ёрдам беради.

ВАРШАВА ҚУРИЛИШЛАРИ

ВАРШАВА. Польша пойтахти аҳолисидан тобора кўпроқ киши ҳар йили янги квартира олмоқда. Варшава маркази теварагида бир неча қаватли замонавий бинолар кўп қурилмоқда.

Ўтган йил пойтахтда 10.800 квартира қурилган эди. Шу билан бирга янги биноларнинг кўпчилиги Варшаванинг ҳали яқиндагина барпо этилган Брудно, Пяски, Садиба, Раковец районларида қад кўтарди.

Бу йил Варшава бинокорлари олдида янги муҳим вазифалар турибди. Йил охиригача 14 мингдан ортиқ квартирани фойдаланиш учун топшириш керак. Варшаваликлар беш йиллик мобайнида 90 мингдан зиёд шинам квартираларни оладилар.

«ЭНЕРГОИНВЕСТ»НИНГ 20 ЙИЛЛИГИ

БЕЛГРАД. Югославиядаги энг йирик саноат бирлашмаларидан бири — Сараеводаги «Энергоинвест» комбинати ташкил этилган кунга 20 йил тўлди.

Бу комбинат 1951 йилнинг сўнгги кунларида кичик лойиҳалаш ташкилоти сифатида иш бошлаган эди. Ҳозирги вақтда «Энергоинвест» Югославиянинг ҳамма республикаларида жойлашган 50 дан ортиқ корхона, кон ва илмий-тадқиқот марказларини бирлаштиради. «Энергоинвест» комбинатининг 20 мингдан ортиқ ишчилари, техниклари ва инженерлари алюминий, мис, қўрғошин ва рух қазиб чиқариш, химия, озиқ-овқат саноати, нефтни қайта ишлаш саноати ва энергетика саноати учун машина-ускуналар ишлаб чиқариш билан банд.

Бирлашманинг маҳсулоти Югославиянинг ўзида ҳам, ташқи бозорларда ҳам ном чиқарди. «Энергоинвест» ўз маҳсулотининг ярмидан кўпроғини чет элларга юбормоқда. Бу маҳсулотнинг қарийб 20 проценти Совет Иттифоқига экспорт қилинмоқда.

ВАРНАНИНГ МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИ

СОФИЯ. Варнадаги Георгий Димитров номли кемасозлик заводининг коллективи бу йил ҳажми 38 минг тонна бўлган қуруқ юк ташувчи биринчи кемани қуришга киришди. Коллектив 100 минг тонна юк кўтарадиган танкерларни ҳам қура бошлайди.

Варна кемасозлари ўтган йили катта муваффақиятларга эришдилар. Жами 107 минг тонна ҳажмидаги 14 кема сувга туширилди. Бу кемалар Совет Иттифоқи, Норвегия, Англия, Финляндия ва Болгария байроқлари остида сузиб юрибди.

(ТАСС, 11 январь).

ЯНГИ ЖИНОЙИ ҲУРУЖ

ХАНОЙ, 11 январь. (ТАСС). АҚШ авиацияси ва Вьентьян маъмуриятининг самолётлари, дейилади Каосан Патет Лао агентлигининг хабарида, аҳоли зич яшайдиган Муонгкхам районига (Сиенкуанг вилояти) заҳарли химиявий моддаларни сочди. Маҳаллий аҳоли ўртасида қурбонлар кўп: талайгина киши ҳалок бўлди. Қаттиқ заҳарланган кишилардан 40 таси ўлди.

Ана шу ваҳшиёна ҳуружлар, деб таъкидлайди агентлик, Америка империализмининг жиноий моҳиятини яна бир марта фош қилиб ташлайди. Лаоснинг ватанпарвар кучлари АҚШ империалистлари ва гумаштларининг ана шу жиноий ҳаракатларини кескин қораламоқдалар ва улардан бундай ҳаракатларни дарҳол тўхтатишни талаб қилмоқдалар.

Батон кўчаларида қон тўкилди

НЬЮ-ЙОРК, 11 январь. (ТАСС). Кеча Батон Ружда (Луизиана штати) ирқчиликка ва социал адолатсизликка қарши норозилик намойиши бўлган эди. Полиция намойиш қатнашчиларидан ўч олганлиги натижасида тўрт киши ўлдирилди ва бир неча киши оғир ярадор бўлди.

Намойишчилардан қонли ўч олинганлиги Батон Руж аҳолисини қаттиқ ғазаблантирди. Шаҳарнинг кўп қисмларида негрларнинг ғалаёнлари бошланиб кетди!

Батон Руждан хабар беришларига қараганда, бу шаҳарда фавқулодда ҳолат эълон қилинган.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЯХОБ СУВИ БЕРИШ ВА ШЎР ЮВИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 12 ЯНВАРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Оҳангарон	**142,4**
Бўстонлиқ	**141,0**
Бекобод	**137,3**
Бўка	**108,2**
Оққўрғон	**100,7**
Янгийўл	95,0
Орджоникидзе	88,7
Калинин	79,5
Ўрта Чирчиқ	62,1
Юқори Чирчиқ	56,2
Область бўйича	90,9
ШЎР ЮВИШ	
Бўка	90,2
Бекобод	32,3
Область бўйича	47,3

Бангла Деш ҳукуматининг мажлиси

ДАККА, 11 январь. (ТАСС). Бугун бу ерда Бангла Деш ҳукуматининг биринчи мажлиси бўлди. Ғарбий Покистон турмасида тўққиз ой азоб чекиб ётганидан кейин кеча юртига қайтиб келган республика президенти Мужибур Раҳмон бу мажлисда қатнашди.

Мажлисда Бангла Дешни миллий реконструкция қилиш, мамлакатнинг экономикасини тиклаш ва ҳукуматнинг ички сиёсий ҳамда ташқи сиёсий фаолияти асосий принципларини ишлаб чиқишга тааллуқли масалалар муҳокама қилинди.

ОСИЁ ВА АФРИКА ХАЛҚЛАРИ БИРДАМЛИГИ ТАШКИЛОТИНИНГ V КОНФЕРЕНЦИЯСИДА

ҚОҲИРА, 11 январь. (ТАСС). Осиё ва Африка халқлари бирдамлиги ташкилотининг V конференциясининг кеча ўтказилган кечки мажлисида Миср, Монголия, Ҳиндистон, Гвинея, Кипр, Ироқ ва бошқа мамлакатлар Африка-Осиё бирдамлиги миллий комитетларининг делегатлари сўзга чиқдилар. Нотиқлар антиимпериалистик кучлар фронти анча мустаҳкамланганлигини, шунингдек Осиё ва Африка халқларининг мустамлакачилик асорати ва ирқий режимларнинг сўнгги ўчоқларини тугатиш учун, озодлик, демократия ва миллий мустақиллик учун курашни янада кучайтириш зарур эканлигини таъкидладилар. Улар ўз нутқларида Африка-Осиё бирдамлиги ҳаракатида Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг жамоатчилиги қатнашаётганлигини ва бу ҳаракат империализм, эски ва янги мустамлакачилик кучларига янада қаттиқ зарба бермоқ учун барча имкониятларга эга эканлигини уқтириб ўтдилар.

Делегатлар ўз халқлари номидан гапириб, Вьетнам, Лаос ва Камбоджа халқларининг адолатли озодлик курашини, шунингдек араб халқларининг Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш ва Фаластиндаги араб халқининг поймол этилган миллий ҳуқуқларини тиклаш учун олиб бораётган ҳаққоний курашини қўллаб-қувватлаётганликларини айтдилар. Нотиқлар Ҳинди-Хитойдаги жиноий уруш учун, Осиё ва Африка мамлакатларида мустамлакачилик ҳамда реакция кучларини ва Исроилнинг аннекциячилик йўлини қўллаб-қувватлаётганлиги учун жавобгар бўлган АҚШ империалистик доираларини кескин танқид қилдилар.

Миср, Ҳиндистон ва Яман Араб Республикаси делегацияларининг бошлиқлари Осиё ва Африка халқларининг озодлик ҳамда мустақиллик учун, империализмга, мустамлакачиликка қарши олиб бораётган курашига Совет Иттифоқининг кўрсатаётган ёрдамига юксак баҳо бердилар. Улар Совет Иттифоқи Африка-Осиё бирдамлигини мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшаётганлигини таъкидлаб, Осиё ва Африкадаги ривожланиб бораётган мамлакатларнинг ва миллий-озодлик ҳаракатларининг Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлигини мустаҳкамлашга даъват этдилар.

ЛАОС. Озодлик халқ армияси ўтган йили ўнг кучлар ва интервентларга қарши жангларда жуда катта муваффақиятларга эришди. Жанглар вақтида душманнинг 800 дан ортиқ танк ва бронемашинаси яксон қилинди. Суратда: Лаос ватанпарварлари пачақланган Америка броневиги қолдиқлари ёнида.

ВИА—ТАСС фотоси.

САВДО ХИЗМАТИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Ўтган йилга якун ясаш ва навбатдаги вазифаларни белгилаб олиш учун тўпланган «Таштекстильшвейторг» ходимлари ўзлари қўлга киритган ютуқларни таъкидлаб, шу билан бирга бундан буён бажарилиши лозим бўлган вазифаларга кўпроқ эътибор бердилар.

Торг коллективи товарообороти бўйича 1971 йил планини 29 декабрдаёқ адо этиб қўйган эди. Пландан ташқари 530 минг сўмлик савдо қилинди. Ҳозир торг ихтиёрида 62 та йирик ва майда магазинлар ишлаб турибди. Уларнинг аксарияти йиллик топшириқни барвақт бажариб қўлга киритилган ютуқларга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар. Ўтган йили 1970 йилга нисбатан аҳолига 6 миллион сўмлик кўп газлама ва кийим-кечак сотилди.

— Бу ютуқлар ўз-ўзидан қўлга киргани йўқ, — дейди докладчи — «Таштекстильшвейторг» директори **Т. Мирсаидов.** — Савдо шохобчаларида прогрессив иш услубларини жорий этишга алоҳида эътибор берилмоқда. Ўтган йили бешта йирик магазин ўз-ўзига хизмат қилишга кўчирилди. Пировардида товар обороти ошиб, савдо маданияти анча яхшиланди. Айни пайтда пештахталар олдида ишлаётган ходимларнинг 6, 7 процентини бошқа ишларга кўчириш имкони яратилди. Ўз-ўзига савдо қилувчи магазинларда унумдорлик 19 процент ошди.

Савдо ходимлари меҳнат унумдорлигини оширишнинг асосий омили бўлган социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдиришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Магазинлараро мусобақа яхши натижалар беряпти. «Таштекстильшвейторг»нинг ўзи эса «Ташпромторг» билан беллашяпти. Мусобақа шартларининг қандай бажарилаётганлигини ҳар иккала коллектив вақти-вақти билан текшириб, илғор тажрибаларни оммалаштиряпти.

Ўтган йили кварталлар бўйича ташкил этилган мусобақада 12-магазин коллективи ғолиб чиқиб, Тошкент область касаба союзлари Совети ва савдо бошқармасининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритди. 21, 43, 47 ва бошқа илғор магазин коллективлари фахрий ёрлиқлар билан тақдирланди. Бундай мукофотларга йил давомида 31 та савдо корхонаси сазовор бўлди. Торгнинг ўзига эса республика Министрлар Совети, Узсовпроф ва республика Савдо министрлигининг кўчма Қизил байроқлари ҳамда биринчи даражали пул мукофотлари тақдим этилди.

Торг коллективи ўртасида коммунистчасига меҳнат қилиш учун курашаётганлар сафи йил сайин кенгайиб бормоқда. Ҳозирги кунда 397 кишига коммунистик меҳнат зарбдори деган шарафли ном берилган. 122 киши бу номни олиш учун мусобақалашмоқда. 41 бригада эса коммунистик меҳнат коллективи деган номга яраша ҳаракат қилмоқда.

Докладчи ва музокарада сўзга чиққан ўртоқлар муваффақиятларни таъкидлаш билан бирга камчиликларни ҳам рўй-рост очиб ташладилар. Ўтган йили олтита магазин савдо обороти планини бажара олмади. Кўп ҳолларда харидорлар талабини ўрганиш ва ишни янги талаблар асосида ташкил этишга эътиборсизлик билан қаралмоқда. Виставкалар ташкил этиш, харидорлар билан учрашувлар ўтказиш каби тадбирларга ҳам алоҳида аҳамият бериш керак.

Йиғилишда торг ходимлари 1972 йил ва бешйиллик учун ўз зиммаларига янги мажбурият олдилар. Улар СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, йиллик планни 25 декабргача адо этиш ва қўшимча бир миллион сўмлик савдо қилишга аҳд қилдилар. Беш йиллик план эса торг бўйича 1975 йил 5 декабрда адо этилади, ва қўшимча 3 миллион сўмлик савдо қилинади.

БАНТУСТОНЛАР ХАЛҚЛАР ТУРМАСИ

Америка Қўшма Штатларининг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги делегацияси составида бўлган Чарльз Диггис Америка империалистлари мустамлакачилик ва ирқий камситишнинг ашаддий ҳомийлари бўлиб келаётганлигини мухбирлар олдида фош қилиб, Жанубий Африкадаги авжига чиққан ирқий камситиш сиёсатини Америка империалистлари зўр бериб қувватлаётганлигини айтди. Мухбирларга берган баёнотида У АҚШ делегацияси составидан чиқиб кеттанлигини ҳам билдирди.

Лондонда чиқадиган «Африка Бюро Бюллетень» бераётган кейинги хабарларга қараганда, Жанубий Африка республикасидаги ирқий камситиш Бальтазар Форстернинг қонли диктатураси шароитида янада кучайган. Жанубий Африка республикаси ирқий диктатура ва турма давлатининг яққол намунаси бўлиб қолмоқда. Сўнгги маълумотларга қараганда, ерли аҳолини бантустонларга кўчириш авж олмоқда. Бу жойларда гўё ерли аҳоли учун ҳамма шароит яратилган эмиш. Бу Форстернинг алдаш сиёсатидан бошқа гап эмас.

Кўчирилган ерли аҳоли яшаётган қишлоқлар ёки резервациялар — бантустонлар қандай жой эканлигини Ғарбий Германияда чиқадиган «Шпигель» журнали ошкора кўрсатиб берди. Журналнинг ёзишича, оқ танлилар ҳар йили юз мингдан ортиқ ерли аҳолини ҳайдаб, энг яхши жойларни босиб олмоқдалар. Бантустонларда очлик ва қашшоқлик ҳукм сурмоқда. Қаршилик қилган кишиларнинг уйлари Форстер полицияси томонидан ёндириб ташланмоқда. Журнал келтирган маълумотларга қараганда, Жанубий Африка республикаси майдонининг 83,6 процентини 4 миллион оқ танли эгаллаб олган. 15 миллиондан ортиқ ерли аҳоли чўл ва саҳро жойларда ҳаёт кечиришга мажбур бўлмоқда. Бантустонларда қазилма бойликлар ва саноат корхоналари ҳам йўқ.

Ирқий камситиш сиёсатига қарши чиққан киши ўлим жазосига ҳукм қилинмоқда. Сўроқ қилиб ўтирилмасдан, қамоққа олинмоқда.

Олтин, олмос, платина, сурма қазиб олишда дунёда биринчи, марганец, асбест олишда иккинчи, уран қазиб чиқаришда учинчи ўринни эгаллаган Жанубий Африка Республикасининг бутун бойликлари фақат оқ танлилар манфаатига хизмат қилмоқда. Гарчи оқ танлилар республика аҳолисининг 20 процентини ташкил этсада, мамлакат миллий даромадининг 74 проценти уларникидир. Ерли аҳоли оқ танлига нисбатан 12 марта кам иш ҳақи олади, у сиёсий ва иқтисодий ҳуқуқлардан бутунлай маҳрум қилинади. Аҳолининг қарийб ярми бантустонларга ҳайдалган. Шаҳарларда ишлаётганлари учун «локация» деб аталган жойлар ажратилган. Локациялар кулбан вайронанинг ўзгинаси.

Лекин, халқнинг Форстер зулмига қарши кураши тобора кучайиб бормоқда. Бу курашга оғир шароитда иш олиб бораётган коммунистик партия раҳбарлик қилмоқда. Миллий-озодлик ҳаракати армияси ҳам ташкил бўлмоқда. Форстер ҳукмронлиги халқ вулқони олдида турибди.

А. ОМИЛОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг катта ўқитувчиси.

„ТИЛЛА ПАХТА“

Пахта селекцияси ва уруғлиги илмий-текшириш институти олимлари деҳқон меҳнатини рўёбга чиқаришда ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Бу ерда яратилаётган янги нав пахталар ўз афзалликларига эга.

«С-6030» навли янги пахта ҳам институт лабораторияларида ҳосил қилинди. Селекционер олим Ю. Хуторний кашф этган бу янгилик ўзига кенг йўл топмоқда. «С-6002», «С-6022» сингари навларнинг ҳам муаллифи бўлган бу олим ингичка толали пахта навларини яратишга бел боғлади.

Ижодий изланиш натижасида «С-6030» нав пахта майдонга келди. Бу пахта ғўзаси бир текис ўсади, тез пишади ва вилтга чидамлидир. Янги нав «тилла пахта» деб ном олди.

СТУДЕНТЛАР КОНСТРУКТОРЛИК БЮРОСИ

Техника фанларини ўқитишда назария билан амалиёт ҳамкорлигини таъминлаш масалаларига Тошкент электротехника алоқа институтида алоҳида аҳамият берилмоқда.

Олий ўқув юрти ҳузурида студентлар конструкторлик бюроси ташкил этилиши бу соҳадаги муҳим тадбирлардан бири бўлди. Мазкур бюро бўлажак алоқачилар учун ҳам тажриба, ҳам тадқиқот ўчоғига айланиб қолди. Ҳозир унга 25 ижодкор студентлар аъзо.

Ёш конструкторлар кучи билан турли электр асбоблари тайёрланиб, шу экспонатлар асосида кўргазма очилди.

Суратда: уста Усмон ота Зуфаров иш устида.
А. Абалян фотоси.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

КУЙЛА, ДУТОРИМ

Дарахт ортидан кўтарилган қуёшнинг заррин нурлари чоққина устахонани нур оқимига тўлдириб юборади. Агар осмонни қора булут қопласа ёки эрталаблари туман чўкса, устахонани электр нурлари чароғон этади.

Устахона оддийгина жиҳозланган. У ерда машиналарнинг шовқинини эшитмайсиз. Фақат кичкинагина болғачанинг гоҳ бир маромда оҳиста тақиллаши, гоҳ қўлларнинг майин ғир-ғири, гоҳо ўймакорлик асбобларининг товушларигина қулоққа чалинади.

Бу — уста Усмон Зуфаров устахонаси. У девор билан ўраб олинган устанинг ўз ҳовлисига жойлашган. Ҳовлининг бир қисми дарахтзор ва токзор. Дарахт соясига ёғоч каравот ўрнатилган. Унда устанинг неваралари дам олиб, ўйнашади. Усмон дуторчи паст бўйли, оппоқ соқоли калта тарашланган, кўзлари катта, ўткир киши. Саксон ёшга киришига қарамай, ҳали тетик.

Бу кичик жуссали одам аслида улкан соҳиб. Унинг кўкрагини Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби значоги безаб турибди. Бу юксак ном унга 1943 йилда миллий халқ чолғу асбобларини яратишдаги беқиёс хизматлари учун берилган.

Уста ўз ҳаётида қанчадан-қанча дутор, рубоб ва бошқа миллий чолғу асбобларини яратган. Бу чолғу асбоблари кўпгина кўргазмаларнинг кўркига кўрк қўшган. Москвада ўтган биринчи ўзбек адабиёти ва санъати декадасида иштирок этган Ўзбекистон Давлат филармонияси халқ чолғу оркестри артистларининг салкам ҳаммаси уста Усмон ясаган чолғу асбобларида куй-қўшиқлар ижро этишган. Шунинг учун ҳам Зуфаровнинг усталигини, узоқ вақт шу соҳада хизмат қилиб келаётганлигини ҳисобга олиб, уни таниганларнинг ҳаммаси «Усмон дуторчи» деб аташади.

Тут, ёнғоқ ёки ўрик дарахтининг чолғу асбобларига «хомашё» бўлиши учун бир йил эмас, ўн йиллар кутиш, парваришлаш керак бўлади. Кесилган ғўла ва навдаларнинг сувини қочириш учун йиллаб қумга кўмиб қўйилади, кейин қуёш нури ёки қизиган печда қуритилади. Сўнгра уларни чертиб кўриб, дуторгами, рубобгами, дўмбирагами, тамбур ё доирагами ярoқлилиги аниқланади.

Усмон дуторчи на фақат чолғу асбобларини яратишни севади, у ўзи ҳам маҳорат билан ўнлаб куй ижро этади. У фақатгина дарахтларни санъат қуролига айлантирибгина қолмай, уни безашда росмана нозик дид билан ёндашади.

Танбур ёки ғижжак қопқоғи яхлит тут ёғочидан йўниб ишлатилади. Эл орасида машҳур бўлган дутор қопқоғи эса ёнғоқ ёки ўрик ёғочидан кесиб ишланган юпқа, нафис тахтачалардан бунёд этилади. Дутор ва бошқа чолғу асбоблари пардалари остидаги суякдан ишланган тахта нақшлар ҳам бир дунё маҳорат талаб этади. Буларнинг ҳаммасини уста Усмон кунт билан, меҳр билан ишлаб, сайқал беради.

Уста Усмон Зуфаров 1892 йилда Тошкентда туғилган. У машҳур тошкентлик уста Тошбой Султоновнинг шогирдидир. Усмон моҳир ёғоч ўймакори Абдумутал Турсунбоевга шогирд бўлиб, ундан ҳунар ўрганади. Сўнг шу йиллардан бошлаб чолғу асбоблари артелига ишга киради. У артелда ишлар экан, кўҳна чолғу асбобларини ихчамлаштириш ва уларни янги нусҳаларини яратиш устида самарали иш олиб боради. Уста Усмон қайта ишлаб, вужудга келтирган халқ чолғу асбоблари республика радиоси қошида ташкил этилган ашула ва музика ансамбли коллективи томонидан зўр қизиқиш билан кутиб олинади. Уста Усмон Ўзбекистон Давлат филармонияси ва санъатшунослик институти ходимлари билан ижодий ҳамкорликда халқ чолғу асбобларининг янги намуналарини яратди. Булар созандалар қўлида жаҳон бўйлаб янграмоқда, миллион-миллион кишиларни мафтун этмоқда.

Уста Усмон яратган бир қанча халқ чолғу асбоблари республика санъати музейида сақланмоқда. Улар Тошкент, Москва ва бошқа санъат даргоҳларининг нодир санъат буюмларига айланган.

Устанинг шогирдлари кўп. Ўғли Сиддиқ ҳам ота касбини эгаллаб, ажойиб халқ чолғу асбобларини яратиб келмоқда. Усмон отанинг ўзи кексайиб қолганига қарамай, ҳамон устахонадан чиққиси келмайди. Уста ишлаётган хонадан нафосат мўъжизаси — ажойиб дутор, ғижжак, танбурлар ярқираб, диллардан чиққан қўшиқдай санъаткорлар даргоҳига йўл олмоқда.

Т. ОДИЛБЕКОВ.
Санъатшунос.

ҚУРОЛДОШЛАР УЧРАШДИЛАР

Шу кунларда мамлакат Москва бўсағаларида фашист босқинчилар устидан қозонилган ғалабанинг 30 йиллигини нишонлашда давом этмоқда. Пойтахт атрофидаги шаҳар ва қишлоқларда ол байроқлар ҳилпирамоқда. Маҳаллий аҳоли ҳалок бўлган жангчиларнинг қардошлик мозорларига гулчамбарлар қўймоқдалар.

Республика ҳарбий комиссариати Улуғ Ватан уруши ветеранларидан бир группасини ана шу тантаналарда қатнашишга юборди. Ўзбекистонда тузилган 35-ўқчи дивизияси, машҳур панфиловчилар дивизияси аъзоларидан 15 киши яқинда Волоколамскка бориб келди. Ҳамшаҳарларимиз Луговая станцияси, Димитров, Солнечногорск, Истра шаҳарларида бўлдилар. Улуғ Ватан уруши жангоҳларига бориб жамоатчилик вакиллари, пионер ва комсомоллар билан учрашдилар, номаълум қаҳрамонларни излаб топдилар.

МЕҲНАТ—РОҲАТ

Оққўрғон районидаги Ҳамза номли колхозда 20 шофер бор. Улар қурилиш материаллари, маданий ўғитларни ўз вақтида ташиб келтириш, қишлоқ маҳсулотларини тайёрлов пунктларига тез топшириш учун ҳар куни юзлаб километр йўл босишади. Вон Алексей ҳам шундай тиниб-тинчимас шофёрлардан. Тонна-километраж бўйича берилган норма планини у доим ортиғи билан бажаради. Ишда ўрнак кўрсатаётган бундай шофёрлар колхозда яхши ҳақ олишмоқда. Уларнинг ойлик маошлари мутахассисларникидан қолишмайди. Айтайлик, Вон Алексейнинг иш ҳақи ойига 235-250 сўмга тўғри келмоқда. Йўлчи Холиқулов, Ли Вениамин каби шофёрлар ҳам шундай кўп даромад қилмоқдалар.

УСТОЗ ВА ШОГИРД

ТАРБИЯ МАВЗУИДА

Қўшнимникида ҳовли тўйи. Тумонат одам. Дастурхон тўкин. Ҳамма Муҳаббат билан мақтал. Уни маҳалла комитетининг раиси шу хонадоннинг бекаси Ҳамрохон билан унинг умр йўлдоши Ҳамиджоннинг меҳрибон ўқитувчиси, устози, деб таништирди.

— Ҳамрохон билан Ҳамиджоннинг бугунги қувноқ дамлари менинг ҳам қувончим, тўйлари менинг ҳам тўйим, — сўзида давом этаркан, шодликдан энтикди Муҳаббат опа. — Мени «устоз» деб айтишди. Устоз ва шогирд! Кўз олдингизга бир келтиринг-а: кечагина қишлоқ кўчаларини чангитиб, қувлашмачоқ ўйнаб юрган бола эди улар. Бугун кўрибсизки олий маълумотли, обрўли, ҳурматга лойиқ кишилар... Буни кўриб қувонмай бўладими!

Ўқитувчи билан ўқувчи орасидаги борди-келдининг қуюқлиги, дийдор кўришишга бўлган ташналикка одамийлик, яхшилик кўприги азалдан пайваста экан. Сочлари жамалак Ҳамронинг математикага бўлган қобилияти ва мойиллигини илк бор илғаган, бунга чинакам ҳавас уйғотган киши ҳам мана шу тил ва адабиёт ўқитувчиси Муҳаббат Абдулфайзиева бўлган. Ўрта мактабни кумуш медаль билан битирган Ҳамроҳон Қодированинг ўқишни давом эттириш истагига розилик бермаган онасининг қаршиликларини насиҳат, тушунтириш билан синдирган, қолаверса, Ҳамрохоннинг бундан кейинги ҳаётини кафиликка олган ҳам Муҳаббат опа бўлган. Қуш полопонини учиргандек. У Ҳамрохоннинг қаноти остига кириб, Ўшдан Тошкентга олиб келди. Ҳамро Қодированинг Тошкент Давлат университетидаги беш йиллик студентлик даври бу моҳир ўқитувчининг ҳамиша диққат-эътиборида бўлди.

Муҳаббат опа Ҳамрохоннинг ўқишга кириши, касб танлашидагина эмас, бутун ҳаёти давомида устоз. Ҳамрохон Ҳамиджон билан умр ипларини боғлашда опанинг маслаҳатларига суяниб, хато қилмаган экан.

Тошкент Давлат университетининг механик-математика факультетининг катта ўқитувчиси Ҳамро Қодирова билан ЎзССР геология министрлигининг бош геологи Ҳамиджон Узоқов маориф аълочиси Муҳаббат Абдулфайзиевага миннатдорчиликларини изҳор этиб, «Муҳаббат опа Ўш шаҳридаги Наримонов номли мактабда ўзбек тили ва адабиётидан дарс берар экан, ҳали яна қанчадан-қанча ҳамроҳонлар, ҳамиджонларни вояга етказишига ишонамиз», дейишди.

Ўқитувчи! Ўрта мактабни тугатганимизда, улардан нечасидан сабоқ эшитамиз. Кунда уларни кўрамиз, саломлашамиз, турли мавзулардаги гапларини эшитамиз, гўё қариндошлардек яқин бўлиб кетгандаймиз.

Мактаб қучоғидан узоқлашдикми, уларнинг баъзиларини камдан-кам эслаймиз, баъзилари қалбимизда чуқур из қолдирган, нимагадир ҳавас уйғотиб қолган. Муҳаббат опага ўхшаганлар эса бахт ва иқболимизга ҳамоҳанг бўлиб биз билан бирга яшайдилар.

Қирқ беш минут! Қирқ беш минут маълум предмет доирасида дарс бериб, ўқувчини ўзига қаратиб туриш ҳар қандай ўқитувчининг қўлидан келади. Лекин, ўқувчини бир умрга мафтун этмоқ, унинг тақдирига, ташвиши ва бахтига шерик бўлмоқ — устозлик қилмоқ катта иш.

СССР халқ артисти композитор Густав Эрнесакс ўқитувчиларини эсларкан, шундай дейди: «Мактабда ўқиб юрган чоқларимизда ҳеч маҳал ўз ўқитувчиларимизнинг ҳозиргичалик қадрига етганмизми? Уларнинг устидан кулганмиз, орқаларидан ғийбат қилганмиз. Энди тушунсам, ўша одамлар жуда яхши, ажойиб одамлар экан. Бири менда ўқитувчилик касбига орзу-ҳавас уйғотган экан. Кейин билсам, бошқа бири тасвирий санъатга муҳаббат уйғотибди. Ёшлар билан берилиб ишлашимнинг сабаби ҳам мана шу ерда. Ёшларни муқаддас ишга, устозликка, буёқларни идрок этиш ва ишлатишга ўргатиш энг муҳим ва шарафли. Ҳар бир ёши улуғ мутахассиснинг ўз шогирдлари бўлиши шарт...».

Фарзандининг ҳаётдаги ўз ўрнини топишига кўмаклашган, мустақил ҳаёт йўлидаги ҳар қандай қийинчиликларга довюраклик билан пешвоз чиқиб, тадбиркорлик, ақл ва заковат ила йўл тутмоққа ўргатган ота-она ҳам устоз! Яхши китоб ҳам, яхши одамлар ҳам ўз навбатида устоз!

Ўз шахсий ҳаётинигина эмас, балки жамиятга фойда келтирадиган мураккаб ҳаётий проблемалар устида бош қотириш илмий-тадиқотлар олиб бориш ва бу борада янгилик очишга ундаган, эргаштира олган тажрибали мутахассис ҳам устоз! Бундай устозлар жуда кўп. Улар юзлаб, минглаб илм-фан кишиларини вояга етказдилар, ўзларига ўринбосарлар тайёрламоқдалар.

Афсуски, — Ватан, халқ олдидаги ўз бурчларини билатуриб, бунга масъулиятсизлик қиладиган тажрибали касб эгалари ҳам учраб қолади.

Н. исмли қиз аспирантурага муваффақият билан имтиҳон топширди. У домласига ниҳоятда юксак ихлос билан қарар, у билан ишлашга иштиёқманд эди. Унинг илмий ишга лаёқати ва қобилиятини, истиқболи порлоқ эканини у ишлайдиган соҳа кишилари бир овоздан тан олишади. Орадан ҳеч вақт ўтмади. Н.нинг домласидан кутганлари пучга чиқди. Бунинг боиси бор эди, албатта. У диссертация планини кўрсатиб, тасдиқлатиб олиш учун домласининг кетидан сарсон-саргардон бўлиб неча ойларни ўтказди. 5—6 қоғоз ёзган нарсаси юзасидан домласининг фикрини билиш учун ҳам вақтларини қурбон берди. Вақтнинг, айниқса, аспирант учун қанчалик аҳамиятли экани ҳақида гапирмасак ҳам бўлади. Лекин, домласи бу билан ҳисоблашишни истамасди. Ҳали лекцияга тайёрланаётган, ҳали махсус топшириқ билан мақола ёзаётганини баҳона қилиб, шогирдининг ишини пайсалга соларди.

Вақт бекор ўтар, Н. эса домласининг обрўйи ва рўйхотири учун шикоят қилмасди. Ниҳоят, аспирантура муддати тугади. Диссертация олимлар муҳокамасига ташланди. Ҳамма бир овоздан аспирант асосий мақсаддан четга чиққан, куч ва қобилиятини ўринсиз ишлатган, раҳбарнинг назорати, қўли сезилмайди, деган фикр билдирди.

Н. бошқа тема олишга мажбур бўлди. Муддатдан илгари ҳимоя қилди. Фан кандидати бўлди. Илмга бўлган қизиқиши ва бу борада қўлидан иш келишини амалда исбот қилди.

Етук ёшларимиз қанчалик билимдон, қобилиятли бўлишмасин, маълум проблемалар устида илмий-тадқиқот олиб боришига тажрибали раҳбар етакчилик қилишига ҳамиша муҳтожлик сезадилар.

Устоз ўз соҳасининг қанчалик катта мутахассиси бўлмасин, унинг устозлиги, аввало, яхши тарбиячилиги, одамийлиги, яхшилик қилишга қодирлиги билан белгиланади.

Ҳа, яхши устоз қўлидаги ҳаёт шогирд учун бир университет.

Дилбар МАҲМУДОВА,
илмий ходим.

САЙФУЛГАБИТНИНГ НОМАЪЛУМ ҚЎЛЁЗМАСИ

САЙФУЛГАБИТ Мажитовнинг шу вақтгача номаълум бўлган «Гулим-тайман» пьесасининг қўлёзмаси топилди. Қорақалпоқ совет адабиёти асосчиларидан бирининг бу асари қорақалпоқ меҳнатчиларининг XIX аср охиридаги ҳаёти ва турмуши тўғрисида ҳикоя қилади.

Сайфулгабитнинг пьесаси Қорақалпоғистон Ёзувчилар союзининг органи «Амударё» журналида эълон қилинди.

(ЎзТАГ).

Реклама ва эълонлар

МАРКАЗИЙ «ЮБИЛЕЙ» СПОРТ ЗАЛИДА
14 январь кеч соат 8 да
15, 16 январь кундуз соат 3 да ва кеч соат 8 да

ҚИШЛОҚ ХУЖАЛИГИ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ТАЛАБИГА БИНОАН ЯНГИ ЙИЛ

КАТТА КОНЦЕРТЛАРИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Таваккал ҚОДИРОВ, Жалолхон ОХУНОВ, Олмахон ҲАИТОВА, Тамара ЮНУСОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Жуманазар БЕКЖОНОВ.

Солистлар — Фахритдин УМАРОВ, Хайрулла ЛУТФУЛЛАЕВ, Нурхон УМАРОВА (Қўқон), Ҳалима ХОЛБОБОЕВА (Маргилон), Зайнобидин ЮСУПОВ, Ҳасан ЙУЛДОШЕВ, Ғуломжон ва АБДУЛЛА ҒОФУРОВЛАР.

БУТУНИТТИФОҚ ТЕЛЕВИДЕНИЕ КОНКУРСИНИНГ ЛАУРЕАТИ

„ЯЛЛА“ АНСАМБЛИ

(Замонавий ўзбек халқ қўшиқлари)

УЗБЕК ХАЛК ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ.

Программани Хусан ШАРИПОВ ва Ғулом ТОЖИ-АЪЛОЕВЛАР олиб боради.

Билетлар Свердлов номли концерт зали ва Юбилей зали кассаларида соат 2 дан сотилади.

Я. М. СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
15, 16 январь кеч соат 8 да

Бутуниттифоқ бадиий коллективлар кўриги лауреати

«ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар — Вилоят ОҚИЛОВА, Болта ШАРИПОВ:

Узбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати — Дилбар ФАЕЗОВА.

Солистлар: Гулшод ОТАБОЕВА, Дилором ҚАЮМОВА, Қизлархон ДУСТМУҲАМЕДОВА, Аҳмад ШУКУРОВ, Тельман ХАСАНОВ, Ортиқ ОТАЖОНОВ, Толиб МУЛЛАЖОНОВ, Назира ШЕРАЛИЕВА, Қодир МУМИНОВ, Хайриддин ФАЕЗОВ, Дилафруз ЖАББОРОВА.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ҳаким НИШОНОВ.

Музика раҳбари — Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Сайфиддин ЙУЛДОШЕВ.

Программани Хасан ЙУЛДОШЕВ ва Уткир СИДДИҚОВ олиб боради.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 12 дан сотилади.

СПОРТ

ТОШКЕНТЛИКЛАР ҒАЛАБАСИ

Чимкент ва Душанба шаҳарларида баскетбол ва волейбол бўйича ёшларнинг Бутуниттифоқ зонал мусобақалари бўлиб ўтди. Чимкентда волейболчилар учрашишди. Бу ерда Тошкентнинг «Спартак» жамияти волейболчи қизлари муваффақиятли қатнашдилар. Улар беш учрашувнинг ҳаммасини ғалаба билан якунлаб, биринчи ўринни эгалладилар. Пойтахтимизнинг «Локомотив» жамияти ўсмирлари командаси учинчи ўринни эгаллади. Бу иккала коллектив СССР биринчилигининг финалида ўйнаш ҳуқуқини қўлга киритди. Финал мусобақалари март ойида ўқувчиларнинг каникули даврида бўлади.

Тожикистон пойтахтида ёш баскетболчилар тўпланган эди. Тошкентнинг «Буревестник» ўсмирлари республикамиз шарафини муносиб ҳимоя қилишди. Улар атиги бир ўйинни бой бериб, (москваликлар билан бўлган учрашувда ютқазишди), тўрт ўйинни ғалаба билан якунлашди. Натижада ҳамшаҳарларимизга фахрли иккинчи ўрин тегди. Баскетболчи ёшларимиз ҳам Совет Иттифоқи биринчилигининг финал мусобақасида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлди.

«Локомотив» қизларининг ўйини кутилгандек бўлмади. Улар бешинчи ўринни эгаллаб, финалга йўлланма ололмадилар.

ЁШ ҚИЛИЧБОЗЛР

Куни кеча Тошкентда қиличбозлик бўйича ёшлар ўртасида Узбекистон шахсий-команда биринчилиги мусобақалари тугади. Унда областлар терма командаси ва Тошкент шаҳрининг 150 га яқин вакили иштирок этди. Умумкоманда ҳисобида тошкентликлар ғолиб чиқишди. Иккинчи ўринни самарқандликлар, учинчи ўринни Тошкент области коллективи олди.

Шахсий ҳисобда чемпионлар ҳам фақат Тошкент вакилларидан чиқди. Фахрли ном Султон Агаларов, Наташа Николаева Шохид Рашидов ва Геннадий Чудаевларга насиб бўлди. Узбекистон терма командаси қиличбозлари январь ойи охирида Қозон шаҳрида ўтказиладиган Совет Иттифоқи биринчилигига боради.

„ЁШЛИК“ ХИЗМАТДА

Бекобод район маркази йилдан-йилга обод ва гўзал бўлиб бормоқда.

Яқинда бу ерда шинам ва гўзал «Ёшлик» универмаги қуриб ишга туширилди. Икки қаватли бу бинода аҳоли эҳтиёжи учун керакли буюмлар билан савдо қилинмоқда. Улар истаган атторлик, хўжалик, молларини харид қилиб олишлари мумкин. «Ёшлик» универмаги ходимлари хизматидан харидорлар астойдил миннатдор бўлишмоқда.

Шунингдек, яқинда цемент ремонт заводи қошида янги ошхона хизматидан ҳам хўрандалар мамнун. Янги ошхона ҳузурида чойхона ҳам хўрандалар учун хизмат қилмоқда.

Н. ШЕРБЕКОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ДЕНГИЗ ВА ҚУМ

Голландиядаги «Шелл» фирмасининг тадқиқотчи олимлари денгиз юзасида тўпланиб қоладиган турли хил мойларни кетказишнинг янги усулини топдилар. Бу усулга мувофиқ, денгиз юзасига бир тонна қум сепилса бас, ҳалиги мойлардан денгиз юзасида асар ҳам қолмайди. Қумга атиги мингдан бир нисбатда аминокислота қўшилади, холос. Бунинг денгиздаги микроорганизмлар ёки ҳайвонлар учун ҳечқандай зарари бўлмайди.

Голландия транспорт министрлиги денгиз балиқчилиги институти билан биргаликда ўтказган тажрибалар бу усулнинг ғоят самарадорлигини кўрсатди: юз тоннача келадиган мой атиги ўн беш минут ичида қум сепилиши билан денгиз юзасидан «ғойиб» бўлди қўйди.

ҚИТЪАДАН — ОРОЛГА

Европанинг Кале ва Лувр шаҳарлари орасидаги денгиз тубида геологик тадқиқот ишлари ўтказиш ишларига дастлабки 50 миллион доллар маблағ сарфланди. Негаки Францияни Англия билан келажакда бир-бирига боғлайдиган ер ости йўли худди шу жойдан ўтиши керак.

Узунлиги 56 қилометр бўлган бу тоннелнинг 36 километри денгиз тубидан ўтиши лозим. Бунда техникавий ишларни амалга ошириш учун 700 миллион доллар сарфланиши мўлжалланмоқда.

Орадан беш йил ўтгач шу тоннель ичидан ўтадиган темир йўлда дастлабки поездлар соатига 150 километр тезлик билан пассажирларни қитъадан оролга, яъни Англияга, етказадиган бўлади. Шундай қилиб, Англияга қуруқлик орқали ҳам йўл очиладики, бу билан у том маънода орол бўлмай қолади.

ЯПОНИЯЛИК РОБОТ

Японияда шу топгача яратилган «механик» биродарларидан анча «ақлли» бўлган ажойиб, кибернетик робот яратилди. У худди одам сингари буюмларнинг «рангини ажратади», икки қўли билан программада белгиланган юмушни бажаради. У ҳатто «фикр қилиш» қобилятига ҳам эга.

Синов пайтида мазкур робот қурилишда ишлатиладиган айрим блокларни белгиланган жойга кўчириб олиб қўйди, топшириқни бажариб бўлгач эса «ишни бажардим» деб рапорт ҳам берди.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

11.25 — Кўрсатувлар программаси. 11.30 — Янгиликлар. 11.40 «Оламга саёҳат» (кинокўрсатув).

12.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — Болалар учун телевизион театр «Качал полвон шаҳарчаси». 18.30 — Болалар учун мультфильм. 18.45 — «Ахборот» информацион программаси.

19.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.30 — «Ёшлик студияси кўрсатади. «Мардлик-мангулик». 21.10 — «Ахборот» информацион программаси. 21.25 — «Юнус Тўраев куйлайди» (концерт-очерк).

22.00 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 22.30 — «Меҳнатни шарафлаймиз».

23.30 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.15 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 19.00 — «Тутқич бермас қасоскорлар» (бадиий фильм). 20.15 — Врач маслаҳати.

20.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

22.00 — Реклама. 22.10 — «Менинг Турсун опам» (телевизион фильм, ўзбек тилида).

22.30 дан — Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 20.00 — «Колхида сюитаси» (музикали телефильм). 20.45 — Оперетта саҳифаларида. 21.25 — «Янги дунё ҳақида ҳикоя» (ҳужжатли фильм, ўзбек тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13/I да Марварид қидирувчилар, 14/I да Майсаранинг иши, 15/I да Оққуш кўли.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/I да Олтин девор, 14/I да Табассум ўғрилари, 15/I да Шоҳ Эдип.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 13/I да Фарғона тонг отгунча, 14/I да Ёшликда берган кўнгил, 15/I да Ҳалима.

КИНО

Севилмаган — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Саратон — «СПУТНИК» (тоқ соатларда), «КЎКЧА», (ўзбек тилида), НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Ҳавфли душман — «ҲАМЗА», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ёшлар — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Мен терговчи (жуфт соатларда), Шер ҳамлага ҳозирланмоқда (тоқ соатларда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ҳамза районидаги бирлашган 3-шаҳар касалхонаси коллективи касалхона ходими А. Абдураҳмоновга онаси
Зебиниса
АБДУРАҲМОНОВАНИНГ
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 03128. ИНДЕКС 64697. Б—1664.